

---

**HEVOSLAIDUNNUS VARSINAISUOMALAISILLA  
PERINNEMAISEMA-ALUEILLA JA  
SUOJAVYÖHYKKEILLÄ**



Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö  
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Mustiala, kevät 2016

*Janita Kukkonen*

Janita Kukkonen



Mustiala  
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma  
Hevostalous

---

<b>Tekijä</b>	Janita Kukkonen	<b>Vuosi</b> 2016
<b>Työn nimi</b>	Hevoslaidunnus varsinaissuomalaisilla perinnemaisema-alueilla ja suojavyöhykkeillä	

---

## TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa varsinaissuomalaisten hevosenomistajien kiinnostusta perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden hyödyntämiseen hevoslaidunnuksessa. Työn toimeksiantajana toimi Järkihanke / Baltic Sea Action Group.

Työn teoriaosuudessa esitellään hevoslaidunnuksen mahdollisuuksia perinnemaisema-alueilla ja suojavyöhykkeillä. Työssä perehdytään perinnemaisema-alueisiin ja suojavyöhykkeisiin, hevostoimintaan Varsinais-Suomessa ja hevoslaidunnukseen.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta, joka toteutettiin sähköisesti keväällä 2016. Tutkimuksen perusjoukkona olivat varsinaissuomalaiset hevosenomistajat. Kyselytutkimuksen rinnalle koottiin Google-pohjainen kartta Varsinais-Suomen perinnemaisemista ja hevostal-leista. Kartan aineistona käytettiin inventoituja perinnemaisemia ja tallien julkisia osoitetietoja.

Tutkimustuloksista ilmeni, että tällä hetkellä vain vajaa 28 % kyselyyn vastanneista hyödyntää perinnemaisemia ja/tai suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa. Yli 70 % vastaajista oli kuitenkin kiinnostunut sekä perinnemaisemien että suojavyöhykkeiden hyödyntämisestä. Suurimpina ongelmina koettiin, että vapaista alueista ei tiedoteta eikä alueita osata tarjota hevosenomistajille. Työn kehittämiseksi tulisi seuraavaksi kartoittaa maanomistajien vapaat laidunalueet ja kehittää yhteistyötä hevosenomistajien ja maanomistajien välillä. Näin edistettäisiin maisemanhoitotyötä hevoslaidunnusta hyödyntäen Varsinais-Suomessa.

**Avainsanat** Hevonen, laiduntaminen, maisemanhoito, perinnemaisema

**Sivut** 30 s. + liitteet 3 s.

Mustiala  
Degree Programme in Agricultural and Rural industries  
Equine Option

---

<b>Author</b>	Janita Kukkonen	<b>Year</b> 2016
<b>Subject of Bachelor's thesis</b>	Grazing of horses on traditional landscapes and buffer strips in Southwest Finland	

---

## ABSTRACT

The aim of this thesis was to find out about the interest of the horse owners in Southwest Finland to pasture their horses on traditional landscapes and buffer strips. The commissioner of this thesis was Järki-hanke / Baltic Sea Action Group.

The theoretical part of this thesis introduces the possibilities of horse grazing on traditional landscapes and buffer strips. The theoretical part contains information about traditional landscapes and buffer strips, equine sector in Southwest Finland and horse grazing.

As a research method for the thesis an electronic survey was made in the spring 2016. The survey was addressed to the horse owners of Southwest Finland. In addition for the survey, an electronical map was made based on the Google Maps map service where the traditional landscapes and horse stables of the Southwest Finland were marked. Research material for the map was based on traditional landscape inventory and public address information of the stables.

The results based on the survey show that just only 28 % of the survey respondents utilize traditional landscapes and/or buffer strips as a horse pasture. However, over 70 % of the respondents were interested about using traditional landscapes and buffer strips as horse pastures. The biggest problems seem to be that available traditional landscapes and buffer strips are neither reported anywhere nor offered as pastures to horse owners. Next, to develop this, there should be an inventory to map available pastures of land owners. The collaboration between horse owners and land owners must also be improved. In this way landscape management could be advanced by horse grazing in Southwest Finland.

**Keywords** Horse, pasture rearing, landscape management, traditional landscape

**Pages** 30 p. + appendices 3 p.

# SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY .....	1
2.1	Biotooppi.....	2
2.2	Perinnemaisema .....	2
2.3	Suojavyöhyke .....	2
3	VARSINAIS-SUOMEN LUONNONLAITUMET, PERINNEBIOTOOPIT JA SUOJAVYÖHYKKEET .....	2
3.1	Perinnebiotoopit .....	3
3.1.1	Niityt.....	4
3.1.2	Nummet .....	5
3.1.3	Lehdesniityt .....	5
3.1.4	Hakamaat .....	5
3.1.5	Metsälaitumet .....	6
3.1.6	Muut perinnebiotooppilajit .....	6
3.2	Perinnebiotooppien hoidon ja alkuraivauksen tuki .....	6
3.3	Suojavyöhykkeet .....	7
3.4	Suojavyöhykkeiden tukimahdollisuudet .....	7
4	HEVOSTOIMINTA VARSINAIS-SUOMESSA .....	8
4.1	Hevoset ja tallit Varsinais-Suomessa .....	8
5	HEVOSLAIDUNNUS .....	8
5.1	Hevoslaitumen kasvillisuus.....	9
5.2	Hevoslaidunnus perinnebiotoopeilla ja suojavyöhykkeillä.....	10
5.3	Laidunpankki.....	11
6	KYSELYTUTKIMUS.....	11
6.1	Kyselyn tavoitteet.....	12
6.2	Kyselyn toteutus .....	12
6.3	Kyselyn tulokset .....	13
6.3.1	Tilanne tällä hetkellä .....	13
6.3.2	Kiinnostus perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden laidunnukseen ...	15
6.3.3	Kiinnostuksen syyt ja käytännön toteutusta edesauttavat tekijät .....	16
6.4	Kyselyn johtopäätökset .....	19
7	KARTTA.....	20
7.1	Perinnemaisemat kartalla .....	21
7.1.1	Kirjasta kartalle - koordinaatit ja niiden konvertio.....	22
7.2	Hevostallit kartalla .....	23
8	KEHITTÄMISEHDOTUKSIA .....	23
8.1	Kartan kehittäminen .....	23
8.1.1	Perinnemaisemien inventointi .....	23

---

8.1.2	Hevostallien kartoitus .....	24
8.2	Kyselytutkimuksen tulosten hyödyntäminen .....	24
8.2.1	Maanomistajien kiinnostuksen kartoitus ja yhteistyö tallien kanssa .....	24
8.2.2	Vapaista alueista tiedottaminen ja tarjonta .....	25
8.2.3	Laiduntreffit Varsinais-Suomessa .....	25
8.2.4	Kyselytutkimus muissa maakunnissa .....	26
9	YHTEENVETO .....	26
	LÄHTEET .....	28

Liite 1 Hevosten ja tallien määrä Varsinais-Suomessa

Liite 2 Kyselylomakkeen kysymykset

Liite 3 Kyselyn saatekirje

## 1 JOHDANTO

Maaseutumme vaihtelevat maisemat ja luonnon monimuotoisuus ovat muovautuneet vuosisatojen aikana ihmisen työn tuloksena. Perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden laiduntaminen on tärkeää maisemanhoitoa ja maaseutua elävöittävää toimintaa, jota ohikulkijan on ilo katsella.

Vaikka hevosia ei pidetä yhtä perinteisinä maisemanhoitajina kuten nautoja tai lampaita, on hevosen rooli maisemanhoitajana kasvavassa asemassa. Hevoset, kuten muutkin laiduneläimet, nauttivat suuresti laiduntamisesta. Kaidilla talleilla laidunala ei välttämättä ole ollenkaan, tai siitä on pulaa.

Suojavyöhykkeitä hoidetaan joko laiduntamalla tai niittämällä, jolloin kasvimaassa on korjattava pois lohkolta. Perinnemaisemat kuuluu pitää avoimina ja usein niidenkin hoitotoimiin kuuluu laidunnus. Suojavyöhykkeet ja perinnemaisemat tarjoavat ratkaisun hevosten laidunalan puutteeseen, mikäli maanomistajan ja hevosenomistajan intressit käyvät yksiin ja yhteistyö on mahdollista.

Hevosenomistajien kiinnostusta suojavyöhykkeiden ja perinnemaisema-alueiden hyödyntämiseen hevoslaidunnuksessa Varsinais-Suomen alueella ei ole tietävästi selvitetty ennen tätä opinnäytetyötä. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä suoritettu kyselytutkimus selvitti perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden hyödyntämistä hevoslaidunnuksessa nykyhetkellä ja halukkuutta siihen tulevaisuudessa. Lisäksi kyselyssä selvitettiin ns. pullonkauloja eli syitä miksi hevosia ei ole laidunnettu tai niiden ei haluta laiduntavan perinnemaisemilla ja suojavyöhykkeillä. Vastajia pyydettiin kertomaan tärkeimpiä syitä kiinnostukselleen ja tekijöitä, joiden avulla käytännön toteutus olisi heidän mielestään mahdollista.

Kyselytutkimuksen lisäksi opinnäytetyössä toteutettiin toinenkin käytännön työ, Google-pohjainen kartta, johon Varsinais-Suomen perinnemaisema-alueet ja hevosalleja koottiin. Kartta auttaa hahmottamaan perinnemaisemien ja tallien sijainnin Varsinais-Suomessa ja niiden sijoittumisen toisiinsa nähden.

Opinnäytetyö kartoittaa perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden laidunnuksen käyttöastetta ja kiinnostavuutta hevosenomistajien näkökulmasta. Tuloksien myötä on mahdollisuus kehittää ja edistää hevoslaidunnuksen hyödyntämistä maisemanhoitotoiminnassa Varsinais-Suomen alueella. Näin saadaan pidettyä tämän maakunnan maaseutumaisema elävänä tulevaisuudessakin.

## 2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

## 2.1 Biotooppi

Biotoopiksi kutsutaan luontotyyppiä, jossa elää sille leimallinen eliöyhteisö. Erilaisia biotooppeja ovat esimerkiksi lehdot ja niityt. Perinnebiotoopiksi kutsutaan karjatalouden muovaamaa luontotyyppiä. (Sjöblom 2012, 1.)

## 2.2 Perinnemaisema

Perinnemaisemiksi kutsutaan ihmisen muovaamia maisemia, jotka ovat syntyneet perinteisen maatalouden ja sen hoitotapojen kuten laidunnuksen, niiton ja kaskeamisen seurauksena. Perinnemaisemiin kuuluu myös sellaisia alueita, joilta ei löydy arvokasta kasvillisuutta vaan ne ovat muutoin, kuten historiallisesti arvokkaita. Perinnemaisemiin kuuluu niin perinnebiotoopit kuin rakennetut perinnemaisemat. Rakennettuihin perinnemaisemiin kuuluvat esimerkiksi historialliset pihapiirit, niiden rakennukset, puukujanteet, puutarhat sekä puistot. Myös esihistorialliset ja historialliset maisemakohteet, kuten muinaisjäännökset ja kalliomaalaukset luetaan rakennettuihin perinnemaisemiin. (Matka Etelä-Suomen perinnemaisemiin n. d.)

## 2.3 Suojavyöhyke

Suojavyöhykkeet ovat monivuotisen kasvillisuuden peittämiä peltolohkoja, jotka sijaitsevat valtaojan tai vesistön välittömässä läheisyydessä. Suojavyöhykkeiden tarkoituksena on vähentää eroosiota ja ravinteiden kulkeutumista vesistöön. (Valpasvuo-Jaatinen 2007, 2.)

# 3 VARSINAIS-SUOMEN LUONNONLAITUMET, PERINNEBIOTOOPIT JA SUOJAVYÖHYKKEET

Varsinais-Suomi, nykyäsitöksen mukaan, on maamme vanhinta pysyvästi asuttua seutua. Viljelyn myötä kehittynyt karja- ja niittytalous loi suotuisien luonnonolosuhteiden kanssa maakunnalle ominaiset perinnebiotoopit; kedot, hakamaat, metsälaitumet sekä saariston lehdesniityt ja nummet. (Lehtomaa 2000, 5.)

Alun perin luonnossamme on ollut vain vähän avointa maastoa, kuten kedoja ja niittyjä. Avoimet viljelymaisemat ja perinnemaisemat ovat maatalouden luomia, ja perinteisen hoitotapojen kuten laidunnuksen myötä alueille on muovautunut monipuolinen kasvi- ja eläinlajisto. Viime vuosikymmenten aikana viljelykset ovat kasvaneet ja näin maisema on muuttunut yksipuolisemmaksi ja luonnon monimuotoisuus on vähentynyt. Luonnonlaitumet ja -niityt on jätetty hyödyntämättä, joten ne pensoittuvat ja metsittyvät hoidon puutteessa. Kun alueet jäävät hoitamatta, niin esimerkiksi laidunuksesta ja niitosta riippuvaiset kasvilajit vähentyvät. (Haaranen, Partanen & Tarvainen 2009, 2.)

### 3.1 Perinnebiotoopit

Perinnebiotoopeiksi kutsutaan luontotyyppejä, jotka ovat syntyneet perinteisen maatalouden ja sen hoitotoimien kuten kaskeamisen, laiduntamisen ja niittämisen myötä. Aikoinaan myös karjan talvirehu kerättiin pääsääntöisesti niityiltä ja luonnonlaitumilta. Suomessa perinteistä maataloutta harjoitettiin 1800-luvun lopulle. Tämän jälkeen perinnebiotooppien määrä alkoi vähentyä ja väheneminen kiihtyi etenkin sotien jälkeen aivan vuosituhannen vaihteeseen asti. Kun perinteisestä maataloudesta siirryttiin nykyiseen maatalouteen, karjan merkitys kasvoi karjataloustuotteiden kysynnän vuoksi. Näin ollen myös karjanrehun tuotantoon panostettiin ja luonnonlaitumilta siirryttiin viljellyille ja keinolannoitetuille maille, jolloin luonnonlaitumet kasvoivat umpeen. (Ympäristöhallinto 2013b).

Perinnebiotoopeille on vuosisatojen hoidon myötä kehittynyt rikas, omaleimainen kasvi- ja eliölajisto. Valtaosa perinnebiotooppien luontotyypeistä on luokiteltu uhanalaisiksi. (Ympäristöhallinto 2013a)

Varsinais-Suomen perinnebiotoopit inventoitiin vuosina 1992 - 1997 osana valtakunnallista perinnemaisemainventointia. Tällöin maakunnasta löytyi yhteensä 448 perinnebiotooppikohdetta, joiden yhteispinta-ala oli 3 006 ha. Varsinais-Suomella on pitkä karjataloushistoria ja tämän myötä perinnemaisemia löytyy sieltä enemmän kuin muista maakunnista. (Lehtomaa 2000, 30.)

Taulukko 1 havainnollistaa perinnebiotooppien pinta-alan Varsinais-Suomessa perinnemaisematyypeittäin. Perinnemaisematyypit määritellään ja luetellaan seuraavissa kappaleissa.

perinnemaisematyyppi typ av värdbiotop	pinta-ala ha yta ha	osuus kaikista perinnemaisemista % andel av alla värdbiotoper %	laidunnettu ha betad ha	%	niitetty ha slagen ha	%
nummi/hed	198,6	7,2	159	80	0	0
kallioketo/bergtorräng	62,7	2,3	15	23	0	0
keto/torräng	114,2	4,1	50	44	0	0
niitty/äng	959	31,8	388	40	1	0,001
merenrantaniitty/havsstrandäng	405,5	14,6	319	79	0	0
järvenrantaniitty/insjöstrandäng	88,3	3,1	80	91	0	0
lehdesniitty/löväng	18,3	0,6	13,7	75	0,3	0,02
hakamaa/hagmark	371,6	11,1	244,7	65	0,3	0,001
metsälaidun/skogsbete	705,7	21,8	360	51	0	0
muu/annan	82,5	2,9	63	77	0	0
yhteensä/tillsammans	3006,4		1692,4		1,6	

Taulukko 1. Perinnemaisematyypit pinta-alan mukaan Varsinais-Suomessa (Lehtomaa 2000,31)



### 3.1.1 Niityt

Suurin osa perinnebiotoopeistamme on erilaisia niittyjä. Niityt luokitellaan seuraavien tekijöiden mukaan: Kasvillisuus, kasvupaikan kosteus, maanpinnan muodot ja maan ravinteikkaus sekä kalkkipitoisuus. (Ympäristöhalinto 2013b)

Varsinais-Suomen alueen perinnebiotoopeista n. 32 % (eli n. 960 ha) on tuoreita tai kosteita niittyjä, kun taas kuivia niittyjä eli ketoja ja kallioketoja on vain 6 %. Kuitenkin Varsinais-Suomesta löytyy Suomen lajirikkaimpia kallioketoja ja hiekka- ja moreenimaiden ketoja löytyy Varsinais-Suomesta enemmän kuin mistään muualta Suomesta. (Varsinais-Suomessa on yli 30 % koko Suomen ketoalasta). (Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys n. d.)

#### – Kuivat niityt eli kedot

Kuivia niittyjä kutsutaan kedoiksi. Kedot ovat ominaisia Etelä-Suomen kulttuurimaiseman kuiville, hiekkaisille tai kallioisille maille. Ketojen tyypillinen kasvillisuus on matalaa heinikkoa ja ruohoa. Pitkään laiduntamalla hoidettujen ketojen tyypillinen piirre on pylväsmäiset ja pensasmaiset katajat. (Haaranen ym. 2009, 12). Kalliokedot sijaitsevat ohuen maakerroksen peittämällä kallioilla. Lisäksi on harvinaisempia kalkkikallioketoja, joissa lajirunsaus on erityistä. (Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys n. d.)

#### – Tuoreet niityt

Tuoreet niityt ovat niittytyypeistä kaikista yleisimpiä ja monimuotoisimpia. Tuoreiden niittyjen maaperä pidättää vettä melko hyvin ja tämän myötä kasvillisuus on rehevämpää kuin esimerkiksi kedoilla. Tästä syystä ne ovat myös olleet perinteisen maatalouden parhaita heinämaita. (Ympäristöhalinto 2013b)

#### – Kosteat niityt

Kosteat niityt ovat niittytyypeistä harvinaisimpia. Ne ovat avoimia niittyjä joiden maaperä on kostea tai märkä. Kosteat niityt eivät sijaitse joen-, järven- tai merenrannalla, vaan ne muodostuvat painanteisiin, pinta- tai pohjavesivaikutteisille rinteille ja alueille, joiden maalaji läpäisee huonosti vettä. Kosteilla niityillä voi myös esiintyä soistumia. Kosteat niityt ovat katoamassa oleva luontotyyppi, sillä ne kasvavat nopeasti umpeen hoidon puutteessa. (Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys n. d.)

#### – Rantaniityt

Perinnemaisemien rantaniittyjä ovat merenrantaniityt sekä sisävesien joen- ja järvenrantaniityt. Kaikille rantaniityille ominaista on kasvillisuuden vyöhykkeisyys rannan suuntaisesti. Meren- ja järvenrantaniityillä vyöhykkeet ovat leveitä (riippuen rannan kaltevuudesta ja tulvan voimakkuudesta) toisin kuin jokivarsien vyöhykkeet, jotka saattavat olla hyvinkin kapeita. Merenrantaniittyjen vyöhykkeisiin vaikuttaa myös meriveden korkeusvaihtelut ja suolaisuus. Meren- ja järvenrantaniittyjen vyöhykkeet sijoittuvat keskivesitason ja korkeimman mahdollisen tulvan väliselle alueelle. Järvenrantaniityt niitettiin sekä laidunnettiin tehokkaasti perinteisessä maataloudessa

ja niittyalan lisäämiseksi järvien pintaa laskettiin ja rantoja kuivatettiin. Merenrantaniittyjä on alueemme perinnemaisemista n. 400 ha eli 15 %. (Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys n. d.)

### 3.1.2 Nummet

Nummia esiintyy Suomessa pääasiassa vain saaristossa ja suurin osa niistä sijaitsee nimenomaan Turun saaristossa. Nummien osuus perinnemaisemista on 7,2 %. Nummet ovat hiekkamaiden puuttomia varpukankaita ja valtalajina on usein kanerva. Nummia hoidetaan pensaikkoja raivaamalla, kulottamalla ja säännöllisellä laidunnuksella. (Haaranen ym. 2009, 13.)

Perinteisen maatalouden aikana nummia uudistettiin nimenomaan säännöllisesti kulottamalla, sillä lampaat eivät syö vanhaa kanervaa. (Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys n. d.)

### 3.1.3 Lehdesniityt

Lehdesniityt ovat lehtipuita ja pensaita harvaan kasvavia niittyjä, joille ominaisia ovat lehdestyksestä johtuen kynttelikön mallisesti haarautuvat lehtipuut. Lehdesniityt olivat vanhakantaisessa maataloudessa tärkeitä karjan rehun tuottajia. Puita latvottiin eli lehdestettiin lehtikerpuiksi, jotka käytettiin karjan talvirehuksi. Lehdesniittyjen maaperä ja niittykasvillisuus oli rehevää puiden ja pensaiden karikkeen (lähinnä lehtien) myötä. (Ympäristöhallinto 2013b).

Lehdesniittyjä esiintyy vain Varsinais-Suomessa ja niiden osuus perinnemaisemista (0,6 %) on huolestuttavan pieni. (Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys n. d.)

### 3.1.4 Hakamaat

Hakamaat eli haat ovat enemmän tai vähemmän puustoisia alueita, joissa aluskasvillisuus muistuttaa enemmän niittykasvillisuutta kuin metsäkasvillisuutta. Edustavilla hakamailla pienet puuryhmät ja niitty laikut vuorottelevat. (Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys n. d.). Yleensä alueen puusto on lehtipuuvaltaista. Haat ovat syntyneet laidunnuksen sekä puiden lehdestyksen ja raivauksen tuloksena. (Ympäristöhallinto 2013b)

Jalopuuhaat ovat erittäin pienialaisia ja harvinaisia eikä niitä löydy juuriakaan muualta kuin Varsinais-Suomesta ja Ahvenanmaalta. (Varsinais-Suomen Perinnemaisemayhdistys n. d.)

### 3.1.5 Metsälaitumet

Metsälaitumet ovat karjan laiduntamia alueita, joissa vallitsevana on lähinnä tavallinen metsäkasvillisuus. Niittykasveja tavataan lähinnä puuston aukkopaikoissa. Laidunnuksen vaikutuksena niitty- ja heinäkasvillisuus sekä niittyaukot lisääntyvät. (Ympäristöhallinto 2013b)

### 3.1.6 Muut perinnebiotooppilajit

Muita perinnebiotooppilajeja, joita ei juurikaan esiinny Varsinais-Suomen alueella ovat tulva- ja suoniityt sekä kaskimetsät ja lepikkoniityt.

Tulvaniityksi kutsutaan niittyjä, jotka esiintyvät suurten, säännöstelemättömien jokien tulvakerroksilla. Näitä luonnonniittyjä löytyy lähinnä Lapista, Peräpohjolasta ja Pohjois-Pohjanmaalta. (Haaranen ym. 2009, 12.)

Suoniityt ovat syntyneet avoimille sekä viljaville nevoille ja letoille. Suoniittyjen kasvillisuus koostuu lähinnä erilaisista ruohoista ja saroista. (Ympäristöhallinto 2013b)

Kaskimetsät ovat kasvaneet entisille kasketuille aloille. Puusto on lähinnä lehtipuuvaltaista. Niiden kasvillisuus koostuu metsäkasvillisuuden lisäksi runsaista heinä- ja ruoholajeista. (Ympäristöhallinto 2013b)

Lepikkoniityt taas ovat puustoisia niittyjä, joille lehdestys ei ole tunnusomaista. Kaskiahoille kasvaneet lepikot raivattiin harvapuustoisiksi niityiksi Kainuussa ja Perämeren rannikkoalueiden nuoret merenrantametsät harvennettiin niityiksi, joissa puusto oli harvaa. (Ympäristöhallinto 2013b)

## 3.2 Perinnebiotooppien hoidon ja alkuraivauksen tuki

Perinnebiotooppien hoitoon on haettavissa tukea maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimuksella, kunhan hakija on aktiiviviljelijä tai rekisteröity yhdistys. Sopimusta haetaan oman alueen ELY-keskuksesta päätukihaun yhteydessä. Korvausta saa hoitosopimuksen maiseman monimuotoisuutta ylläpitävistä toimista. Perinnebiotooppien lisäksi sopimusta voidaan hakea luonnonlaitumille, pellon reuna-alueille, jotka ovat luontoarvoiltaan monimuotoisia tai maisemallisesti merkittäviä sekä pellon ja tien tai pellon ja vesistön väliselle reuna-alueelle tai peltoalueiden metsäsaarekkeille. (Maaseutuvirasto n. d. a)

Maisemanhoitotyössä alkuun pääsemiseksi on mahdollista saada ei-tuotannollisten investointien korvausta mm. perinnebiotooppien ja luonnonlaitumien alkuraivaukseen. Korvaus rahoittaa kustannuksia, joita kohteen perustaminen aiheuttaa. Korvattavia kustannuksia ovat esimerkiksi puiden ja pensaiden raivaus ja aitaaminen. Kohteen on oltava kunnostuskelpoinen, mutta hoidon aloittamiseksi kunnostustöitä vaativa. Perinnebiotoopeilla ja luonnonlaitumilla on oltava monimuotoista kasvillisuutta tai maisemallisia arvoja. Ei-tuotannollisten investointien korvausta saa hakea aktiiviviljelijä

tai rekisteröity yhdistys ja korvausta haetaan oman alueen ELY-keskuksesta. (Maaseutuvirasto n.d.b)

### 3.3 Suojavyöhykkeet

Suojavyöhykkeeksi kutsutaan monivuotisen kasvillisuuden peittämää, valtaojan tai vesistön varrella sijaitsevaa peltolohkoa. Suojavyöhykkeen tarkoituksena on vähentää eroosiota ja ravinteiden kulkeutumista eroosioherkiltä ja kaltevilta tai toistuvasti tulvan alle jääviltä viljelyiltä rantapelloilta sekä tärkeiltä pohjavesialueilla sijaitsevilta pelloilta. Suojavyöhykkeen tarkoituksena on parantaa maan rakennetta, lisätä luonnon monimuotoisuutta ja edistää riista- ja kalataloutta. (Valpasvuo-Jaatinen 2007, 2.)

Vesiensuojeluhyödyn lisäksi suojavyöhykkeet saattavat helpottaa viljelytyötä, kun sortuma- tai tulvaherkkien alueiden viljelytyöt yksinkertaistuvat jokavuotisesta muokkaus- ja kylvötoimenpiteistä sekä sadonkorjuusta pelkään laiduntamiseen tai niittämiseen ja niittojätteen korjuuhun. (Suojavyöhykkeiden hoitokortti n. d.)

### 3.4 Suojavyöhykkeiden tukimahdollisuudet

Maatalouden ympäristötukijärjestelmän tuessa on huomioitu suojavyöhykkeet niin tällä ohjelmakaudella (2014 - 2020) kuin edelliselläkin ohjelmakaudella (2007 - 2013). Edellisen ohjelmakauden tuki suojavyöhykkeille oli nimeltään *Suojavyöhykkeen perustamisen ja hoidon erityistukisopimus* ja tällä ohjelmakaudella se kuuluu ympäristösitoumuksen lisätoimenpiteeseen *ympäristönhoitonurmet*. Kummassakin tuessa vesiensuojelulliset tavoitteet ovat yhtäläiset. Tällä hetkellä on vielä voimassaolevia vanhan ohjelmakauden erityistukisopimuksia, mutta suurin osa suojavyöhykkeistä on uuden ohjelmakauden suojavyöhykkeitä.

Edellisen ohjelmakauden erityistukisopimus oli nimensä mukaan sopimus, joka tehtiin joko viisi- tai kymmenvuotiseksi. Erityistukea hakivat viljelijät, ja tällöin oli vielä voimassa viljelijöiden ikärajoite 18 – 65 vuotta. Erityistukisopimusta haettiin päätukihaun yhteydessä ja sopimuksen kriteerit olivat melko tarkat. Erityistukisopimusta haettiin TE-keskuksesta ja hakemuksen piti liittää alueesta kartta ja suojavyöhykesuunnitelma, johon sisältyi alueen kuvailu ja hoidon toteutus. Suunnitelmaan myös määriteltiin ja eriteltiin eri hoitotoimenpiteet ja niiden aiheuttamat kustannukset. Kun alueella oli sopimus ja suojavyöhykettä hoidettiin, niin vaatimuksena oli hoitopäiväkirjan pitäminen. (Valpasvuo-Jaatinen 2007, 9-10)

Tämänhetkisen ohjelmakauden suojavyöhykkeen ilmoittaminen on helpompaa ja yksinkertaisempaa edelliseen kauteen verrattuna. Enää ei tehdä erillistä sopimusta, vaan ohjelmakauden alussa viljelijä antaa viisivuotisen ympäristösitoumuksen, jossa hän sitoutuu ympäristötukeen ja valitsee sieltä

lohkokohtaiset toimenpiteet, tässä tapauksessa ympäristöhoitonurmet. Tu-kihaun yhteydessä halutut lohkot ilmoitetaan suojavyöhykkeiksi. Siitä läh-tien kun lohko ohjelmakauden aikana ensimmäisen kerran ilmoitetaan suo-javyöhykkeeksi, pitää se myös säilyttää suojavyöhykkeenä ohjelmakauden loppuun saakka. Suojavyöhykkeitä ei perustamisen jälkeen saa lannoittaa tai muokata ja kasvusto on säilytettävä. Suojavyöhykkeitä on hoidettava asi-anmukaisesti ja kasvimassa on korjattava lohkolta pois. (Pakkanen 2015, 12.)

## 4 HEVOSTOIMINTA VARSINAIS-SUOMESSA

Hevosala on hyvin monipuolinen. Hevosalan yleisimpiä toimintamuotoja ovat hevosten ja ponien kasvatusta, ravihevosten kilpailutus ja valmennus, ratsastustuntitoiminta, hoitopalvelut sekä ratsujen koulutus ja valmennus sekä kilpailutus. Näiden lisäksi on erikoistuneita toimintamuotoja kuten lei-ritoiminta, vaellusratsastus ja muu elämystoiminta, terapiaratsastus, siitto-latoiminta sekä western- eli lännenratsastus. Hevosalan yrityksille on omi-naista, että toiminta muodostuu useammasta kuin yhdestä toimintamu-odosta. Hyvänä esimerkkinä tästä ovat ravitallit, joiden yhteydessä on kasva-tustoimintaa sekä ratsutallit, jotka tarjoavat erilaisia hevosten hyvinvointiin liittyviä palveluita.

Kasvatustoiminta ja ravitoiminta liittyvät selkeämmin maatalouteen ja mo-nessi toiminta näillä talleilla on perinteikästä. Ratsupuolella sen sijaan toi-minta on verrattain uudempaa ja tallit sijoittuvat ihmisten lähelle eli kau-punkien ja taajamien liepeille. Oriasemilla, joita Varsinais-Suomessa on viisi, harjoitetaan siittola- ja kasvatustoimintaa. Kaikissa toimintamu-odoissa on niin harrastuspohjalta toimivia toimijoita kuin myös yritystoimi-joita. Varsinais-Suomen talleista arviolta noin puolet on yritystalleja ja puo-let harrastetoimijoita. Yritystallien tallikoko on keskimäärin 15 hevospaika. (Hollmén 2010,7.)

### 4.1 Hevoset ja tallit Varsinais-Suomessa

Hevonen liitetään nykypäivänä pääsääntöisesti ihmisten harrastustoimin-taan ja vapaa-ajan viettoon. Hevosharrastuspalveluita tarjoavat yritykset si-joittuvat lähelle asiakkaitaan. Tämän perusteella voidaan sanoa, että he-vosia on eniten siellä missä ihmisiäkin. Varsinais-Suomessa talleja on sel-keästi eniten Turussa ja sen lähikunnissa. Hevostallien lukumäärää Varsi-nais-Suomessa havainnollistaa Liite 1. Liitteenä olevasta taulukosta selviää, että hevosia ja poneja on Varsinais-Suomessa yhteensä noin vajaa 5400 ja melkein puolet näistä sijaitsevat Turun seudulla. Talleja Varsinais-Suo-messa on yhteensä reilut kahdeksansataa. (Hollmén 2010, 4).

## 5 HEVOSLAIDUNNUS

Laiduntavia lehmiä ja lampaita näkee enää melko vähän Varsinais-Suomesakaan. Näin ollen hevosten rooli maiseman- ja luonnonhoitajina on tänä päivänä merkittävä. Luonnon- ja maisemanhoitajina toimivat eläimet luovat myönteistä mielikuvaa maaseudusta. (Hollmén 2010, 20.)

Kaikille hevosille laidunnus ei sovi, tai laidunnuksen järkevä toteutus voi olla haastavaa. Esimerkkeinä tästä ovat kaviokuumeherkät, kesäihottumaa sairastavat ja lihomaan taipuvaiset hevoset. Parhaiten laidunnustoiminta sopii joutilaille hevosille (Hippolis n. d.) Myöskään kaikilla talleilla ole laidunmaata joko ollenkaan tai sitä ei ole riittävästi. On kuitenkin maanviljelijöitä ja muita talliyrittäjiä, jotka tarjoavat laidunpaikkoja ja laidunpalveluja. (Hollmén 2010, 21.)

Laiduntaminen on järkevää myös lantahuollon näkökulmasta, jolloin laidunkausi huomioon ottaen voidaan lantalan mitoitus suunnitella pienemmäksi. Laiduntamalla hevosta pystytään hyödyntämään niin oman ruokansa keräämiseen kuin myös lannan levitykseen. (Hippolis n. d.)

Toimiva laidun vaatii suunnittelua ja huolellisen toteutuksen. Vaivannäkö palkitaan, sillä laiduntaminen tuottaa hevoselle hyötyä etenkin hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Laiduntaessaan hevonen liikkuu monipuolisesti ja säännöllisesti. Eläessään laumassa laitumella hevosella on mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen lajitovereidensa kanssa. Laitumella on jatkuvasti tarjolla monipuolisesti ravintoa ja hevonen saa itse päättää koska ja mitä se syö. (Hippolis n. d.)

## 5.1 Hevoslaitumen kasvillisuus

Hevoset syövät suurinta osaa villeistä kasvilajeista ja monet niistä ovat hyvinkin maistavia. Hevoset ovat kuitenkin hyvin valikoivia laiduntajia ja saattavat jättää jotkut kasvit ja alueet täysin koskemattomiksi. Herkkinä eläiminä hevoset välttävät taitavasti niille myrkyllisiä kasveja. Laidun on aina hyvä tarkistaa myrkyllisten kasvien varalta, ja kitkeä ne tarvittaessa. Hevoset saattavat syödä niille sopimattomia kasveja kokemattomuuttaan tai kun ne ovat todella nälkäisiä. Tarkkaile laitumen kuntoa, sillä laitumen ollessa liian köyhä, hevonen on pakotettu syömään sille huonosti sopivia kasveja. (Hippolis n. d.)

Hevoslaitumella on tyypillisesti hyvin lyhyeksi kaluttua ruohoa sekä siellä täällä pitkästä, ylivanhaa ruohoa. Hylkyläikut muodostuvat lantakasojen lähelle. Hevoset kykenevät syömään laitumet hyvin tarkkaan ja lyhyeksi, sillä niillä on etuhampaat sekä ylä- että alaleuassa, toisin kuin naudoilla tai lampanpailla.

Laidunkauden aikana yksi hevonen tarvitsee syödäkseen viljeltyä laidunta noin 0,25 - 0,5 ha. Kun huomioidaan nurmen uudistamistarve, viljeltyä laidunta tarvitaan noin 1 - 2 ha/hevonen. Luonnonlaidunta tarvitaan enemmän kuin viljeltyä laidunta. (Hollmén 2010, 20.) Eläintiheydestä erityyppisillä laitumilla ohjeistaa taulukko 2.

Taulukko 2. Eläintiheys erityyppisillä laitumilla (Söyrinki 2007, 7.)

**Eläintiheys (eläimiä/ha) koko laidunkauden aikana eri tyyppisillä laitumilla**

	Hieho < 1 v	Hieho > 1 v	Lihanauta < 1 v	Emolehmä + vasikka	Uuhi + 2,5 karitsaa	Hevonen
Viljelty laidun	7,5	4,8	3,6	2,5	10	3,9
Tuore niitty	2,0 - 2,5	1,0 - 1,8	0,9 - 1,2	0,5 - 0,8	2,0 - 2,5	1,0 - 1,4
Kuiva niitty	1,0 - 1,2	0,5 - 0,8	0,4 - 0,6	0,2 - 0,4	1,5 - 2,0	0,4 - 0,8
Rantaniitty	1,5 - 3,0	1,0 - 1,8	0,7-1,4	0,5 -1,0	2,0-4,0	0,8 - 1,6
Hakamaa	1,2 - 2,0	0,7 - 1,3	0,5 - 1,0	0,4 - 0,8	1,5 - 2,5	0,6 - 1,2
Metsälaidun	0,2 - 0,8	0,05 - 0,5	0,05 - 0,4	0,04 - 0,3	0,2 - 1,0	0,05 - 0,4

Eläintiheys (eläimiä/ha) on esitetty keskimäärin laidunkauden aikana. Suositeltavaa on, että eläintiheys on suurempi alkukesästä ja pienempi loppukesästä. Eläintiheys riippuu myös eläinten ravinnontarpeesta, eli niiden kasvutavoitteesta. Emolehmat ja uuhet laiduntavat jälkeläistensä kanssa. Hevosen ravinnontarve on laskettu ylläpidon tai kevyen työn perusteella.

Hevoset välttävät pensaiden ja puiden syömistä, jolloin laidunalue saattaa kutistua eikä maisema pysy enää avoimena. Ratkaisuna tähän on joko alueen raivaaminen käsin tai sekalaidunnus. Sekalaidunnuksella tarkoitetaan sitä, kun samalla laidunalueella laidunnetaan kahta tai useampaa eläinlajia yhtä aikaa tai peräkkäin. (Hippolis n. d.) Hevosia, nautoja ja lampaita voidaan hyvin laiduntaa samalla alueella. Sekalaidunnuksella laidunnetut alueet kuluvat tasaisemmin ja hylkylaikkujen määrä vähenee. Myöskään loista ei ole suurta ongelmaa, sillä eri eläinlajeilla on yleensä eri loiset. (Korpilo 1997, 13) Hevosten ja lampaiden käyttö vuorotellen on erityisen yleistä, sillä lampaat laiduntavat tehokkaasti hevosten jättämät hylkylaikut. (Hippolis n. d.)

## 5.2 Hevoslaidunnus perinnebiotoopeilla ja suojavyöhykkeillä

Perinnebiotooppien luontoarvot ovat syntyneet ja säilyneet perinteisen karjatalouden ansiosta. (Pykälä 2001, 132.) Laiduntavia eläimiä tarvitaan ylläpitämään perinnebiotooppeja, ja säilyttämään alueiden luontoarvot. (Beringer 2015, 15.) Laiduntaminen luonnonniityillä ja perinnebiotoopeilla on pitkällä tähtäimellä helpoin tapa hoitaa perinnemaisemaa. (Hagelberg, Härjämäki & Laakso 2003, 22.)

Eri eläinlajit eroavat toisistaan niin luontaisessa käyttäytymisessä kuin myös laidunnustekniikassaan. Kaikki eläinlajit eivät sovi kaikille laidunkohteille ja olisi ihanteellista, jos kohteelle pystyttäisiin valitsemaan sopiva eläinlaji. Käytännössä se ei aina ole mahdollista, vaan laiduntamaan otetaan ne eläimet, mitkä saatavissa ovat. On muistettava, että kaikki laiduneläimet ovat laumaeläimiä, joten niitä tulisi aina olla useampia.

Hevoset sopivat melkein kaikille perinnemaisematyypeille. (Hagelberg ym 2003, 22.) Hevosista maisemalaidunnukseen soveltuvat etenkin nuoret hevoset ja siitostammat sekä joutilaat hevoset. Roduista parhaiten sopivia ovat

vähään tyytyvät alkuperäisrodut ja ponit. Hevoset ovat tehokkaita laiduneläimiä, mutta liikkuvuutensa ja kovien kavioidensa takia ne eivät sovellu herkästi kuluville maille. (Söyrinki 2007, 7.) Hevoset oleskelevat myös usein juomapaikkansa läheisyydessä, jolloin maa kuluu helposti ja alueen kasvillisuus saattaa kärsiä. Juoma-astia olisi hyvä asettaa perinnebiotoopilla kasvilajistoltaan vähiten arvokkaaseen kohtaan. (Hagelberg ym. 2003, 22.)

Suojavyöhykkeiden tehokkain hoitomuoto vesiensuojelullisesti on niitto ja niittojätteen pois korjaaminen. Suojavyöhykkeillä laiduntamista kannattaa harkita silloin, kun niitto on hankalaa tai niittojätteelle ei löydy käyttöä. Täytyy kuitenkin huolehtia siitä, että vesien suojelulle ei aiheudu laidunnuksesta haittaa. Eroosiohkerille rannoille laidunnus ei ole järkevin vaihtoehto. Laiduneläimistä hevoset ja lampaat sopivat kevytrakenteisempina esimerkiksi nautoja paremmin suojavyöhykelaitumille. (Suojavyöhykkeiden hoitokortti n.d.)

### 5.3 Laidunpankki

Laidunpankki on ProAgrria Etelä-Suomi ry:n ylläpitämä internet-sivusto ([www.laidunpankki.fi](http://www.laidunpankki.fi)). Sivuston perusideana on johdattaa yhteen karjattomat maanomistajat ja karjanomistajat, jotka tarvitsevat lisää laidunmaata karjansa käyttöön. Laidunpankki -sivusto tarjoaa hakupalvelun, jolla voidaan etsiä esim. maakunnan ja kunnan perusteella laidunala tai eläinlajin ja maakunnan perusteella laiduntajaa. Sivustolla on kattavasti tietoa laidunnuksesta.

Idea laidunpankista heräsi, kun eri hankkeiden suorittamista selvityksistä luonnonlaidunten käytöstä nousi esille tiedonkulun puute. Karjanomistajat eivät tienneet mistä tilan ulkopuolista luonnonlaidunala voisi etsiä. Useilla alueilla Suomessa on vaikeaa löytää tarpeeksi joko laidunala tai laiduneläimiä. Ongelmaan ratkaisuksi kehitettiin palvelu, johon kerättiin tietoa tarjolla olevista laitumista ja laiduneläimistä.

Sekä maanomistajat että eläintenomistajat suhtautuvat laidunvuokraamiseen vaihtelevasti. Maanomistajan päätökseen vaikuttavat saatu korvaus, ennakoitavissa olevat haitat sekä maisemallinen etu, kun taas eläintenomistajia askarruttavat alueen aitaaminen, eläinten kiinniottaminen ja valvonnan ja vartioinnin tarve. Laidunpankki onkin panostanut maanvuokrauksen selkeiden ohjeiden laatimiseen ja neuvontaan. (Maa- ja elintarviketalous 79 2006.13.)

## 6 KYSELYTUTKIMUS

Opinnäytetyöni käytännön osuutena tein kyselytutkimuksen, jossa kartoitettiin varsinaissuomalaisten hevosnomistajien kiinnostusta perinnemaisema-alueiden ja suojavyöhykkeiden hevoslaidunnukseen.



## 6.1 Kyselyn tavoitteet

Kyselyn tavoitteena oli selvittää varsinaissuomalaisten hevosenomistajien kiinnostus perinnemaisema-alueiden ja suojavyöhykkeiden hyödyntämisestä hevoslaidunnuksessa. Kyselyssä kartoitettiin mm. kuinka paljon ko. alueita hyödynnetään hevoslaidunnuksessa, olisiko alueiden hyödyntämiseen kiinnostusta ja miksi alueita ei aina haluta tai uskalleta hyödyntää. Kyselyn tuloksien perusteella on mahdollista kehittää perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden hevoslaidunnustoimintaa Varsinais-Suomessa.

## 6.2 Kyselyn toteutus

Kysely toteutettiin sähköisesti Google Forms-kyselylomakkeen avulla. Google Forms on kätevä työkalu kyselylomakkeiden luomiseen, sillä se näyttää vastaukset reaaliajassa ja luo monivalintakysymysten vastaukset suoraan kuvioiksi, jolloin tulosten analysointi helpottuu. Kyselyssä oli neljätoista kysymystä, ja kysymystyyppeinä käytettiin monivalintoja ja avoimia kysymyksiä. Kyselyn alussa määrittelin perinnemaiseman ja suojavyöhykkeen käsitteet, jotta vastaajat ymmärtäisivät mistä on kyse. Kyselyn kysymykset löytyvät opinnäytetyön liitteistä (Liite 2).

Kyselyn jakelu tapahtui yhdellä lähestymistavalla, suoraan hevosenomistajien sähköposteihin. Kysely lähetettiin Suomen Hippoksen kautta, sillä heillä on kattava tietokanta, josta löytyy hevosenomistajien sähköpostiosoitteet. Tietosuojasystä Hippos ei voinut luovuttaa sähköpostiosoitteita suoraan minulle. Tämä järjestely ja yhteistyö onnistuivat hyvin ja uskon, että koska kysely lähetettiin virallisen tahon kautta, sillä oli myös positiivinen vaikutus vastausmääriin.

Kyselyn postituslistalla oli 988 sähköpostiosoitetta. Näistä osoitteista kahdestakymmenestä tuli ilmoitus, että sähköpostiosoite ei toimi tai on vanhentunut. Sähköpostilistan ajoperusteena oli, että henkilö asuu Varsinais-Suomen alueella ja omistaa hevosen/hevosia, joiden ikä on maksimissaan 15 vuotta. Ikärajoite asetettiin siksi, että rekisterissä on mukana myös jo edesmenneitä hevosia, joiden kuolemasta ei ole ilmoitettu Hippokselle. (Lehmusvaara, sähköpostiviesti 12.4.2016). Näin mukaan saatiin ne hevosenomistajat, joiden hevonen/hevoset ovat oikeastikin vielä elossa. Muuten ei ollut tarvetta rajata vastaajaryhmää, sillä yleisesti ottaen jokainen hevonen tai poni on potentiaalinen perinnemaisema-alueen ja suojavyöhykkeen laiduntaja. Yhtenä karsivana tekijänä toki oli se, että henkilöllä ei ollut sähköpostiosoitetta.

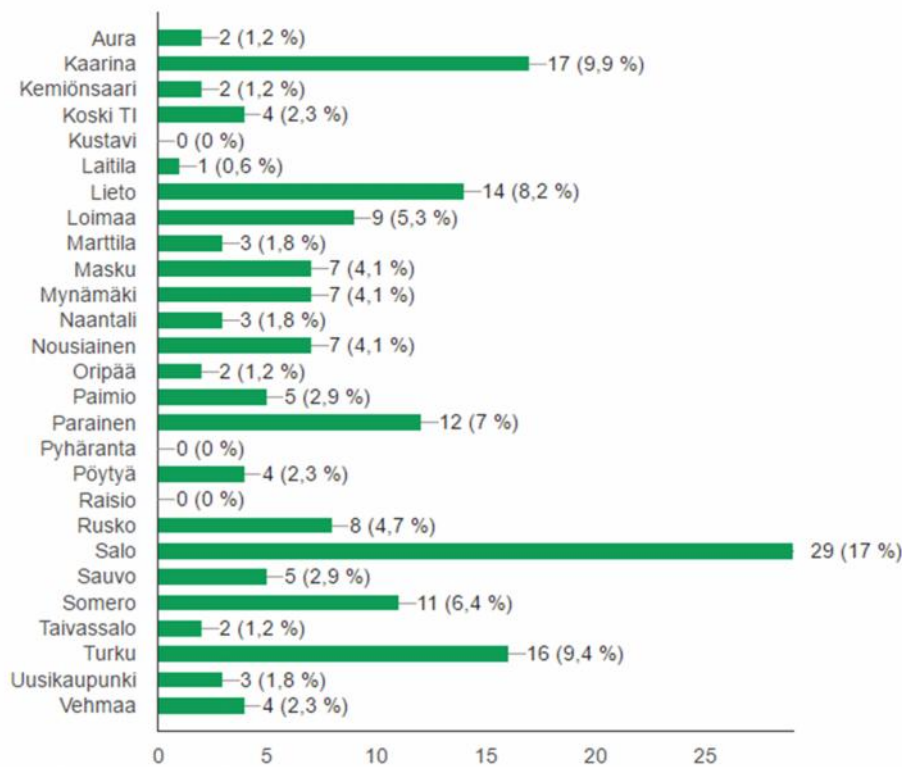
Kyselyn vastaajille annettiin virike, mahdollisuus osallistua pienen tavarapalkinnon arvontaan. Virikkeellä tavoiteltiin lisää kiinnostusta kyselyyn vastaamiseen. Kaikkia vastaajia yhdisti hevosen omistaminen, joten valitsin arvonnän palkinnoksi yleishyödyllisen hevostarvikkeen, riimunarun. Arvonnän suoritus ja palkinnon postitus tapahtui kuukauden sisällä kyselyyn vastaamisesta.

### 6.3 Kyselyn tulokset

Kyselyyn tuli vastauksia 12.- 20.4.2016 välisellä ajalla. Kyselyyn vastasi 968 henkilöstä 176 henkilöä, joten vastausprosentti jäi alhaiseksi (~ 18 %). Vaikka vastausprosentti jäi kovin pieneksi, niin jokainen vastaus on tärkeä ja auttaa ymmärtämään aihetta hevosenomistajien näkökulmasta. Kyselyn tarkoituksena oli ottaa selvää hevosenomistajien mielipiteistä koskien perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden hevoslaidunnuksesta ja tunnustella yleistä ilmapiiriä aiheesta. Kysely täytti tarkoituksensa ja tulokset yllättivät positiivisesti.

#### 6.3.1 Tilanne tällä hetkellä

##### 1. Missä kunnassa hevosesi asuu/asuvat? (171 vastausta)



Kuvio 1. Hevosten sijainti kunnittain

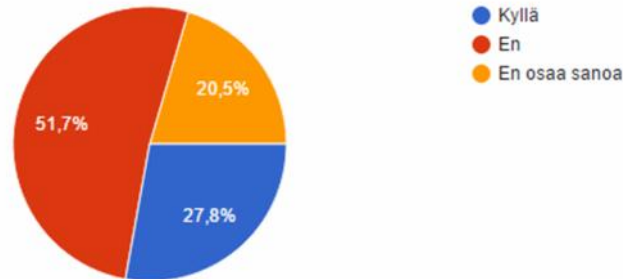
Kyselyssä selvitettiin missä hevoset asuvat. Vastajilla oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto, sillä on mahdollista, että hevosenomistajalla on useita hevosia, jotka asuvat eri paikoissa, myös Varsinais-Suomen ulkopuolella, joten vastausvaihtoehdoksi lisättiin vaihtoehto muu.

Kyselyyn vastanneiden hevosenomistajien hevosista asui Salossa 29 kpl, mikä on paljon enemmän kuin muissa kunnissa. Seuraavaksi eniten hevosia oli Kaarinassa, Turussa, Liedossa ja Paraisilla, kaikissa näistä oli yli kymmenen hevosta. Loput kunnat edustivatkin melko tasaisesti, paitsi Kusta-

vissa, Pyhärannassa ja Raisiossa, joissa kenelläkään vastaajista ei ollut hevosia. Muu-vaihtoehtoon oli vastattu viidesti, mutta muu-vaihtoehdon teknisen toteutuksen kömpelyyden takia ei saatu selvää missä muualla nämä muu-vaihtoehdon valinneet hevoset sijaitsevat.

### 2. Hyödynnätkö perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa?

(176 vastausta)



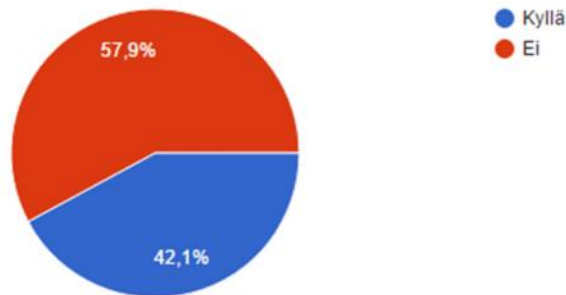
Kuvio 2. Perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden hyödyntäminen hevoslaidunnuksessa tällä hetkellä

Kysymyksessä kaksi vastaajilta kartoitettiin tämän hetkistä tilannetta perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden hyödyntämisestä hevoslaidunnuksessa. Puolet vastaajista ei hyödynnä tällä hetkellä perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessaan. En osaa sanoa-vaihtoehto päätettiin antaa, sillä etenkin vuokratallilla hevosiaan pitävät eivät välttämättä tiedä sen tarkemmin mitä hevosten laidunalue on. 20,5 % vastaajista valitsikin tämän vaihtoehdon. Reilu neljännes vastaajista hyödyntää joko jompaa-kumpaa tai molempia alueita hevoslaidunnuksessa.

Perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hyödyntäviä pyydettiin kuvailemaan aluetta ja sen kokoa. Alueiden koko vaihteli 0,3 – 20 ha välillä. Vastaajista vain osa kuvaili aluetta tarkemmin, toiset ilmoittivat pelkästään alueen koon. Niistä ketkä kuvailivat aluetta, suurin osa laiduntaa erilaisia ranta-alueita — jokinojkoja ja merenrantoja sekä suojavyöhykkeitä. Vastaajista muutama oli muun kaltaisella perinnemaisemalla ja vain kaksi kertoi laiduntavansa sekä perinnemaisema-aluetta että suojavyöhykettä.

Perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä jo laiduntavilta kysyttiin myös maan omistuksesta. Tähän kysymykseen vastasi 76 vastaajaa, vaikka perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hyödyntäneitä vastaajia oli vain 49. Kysymyksen muotoilu oli ilmeisesti hieman harhaanjohtava. Suurimmalla osalla, n. 58 % vastaajista laidunalueet eivät olleet omassa omistuksessa. Osa vastaajista oli kirjoittanut edelliseen kysymykseen eli alueen kuvailukohtaan lisätiedoksi että heillä on sekä omaa että vuokrattua laidunmaata.

4. Ovatko käyttämäsi laidunalueet omassa omistuksessa? (76 vastausta)



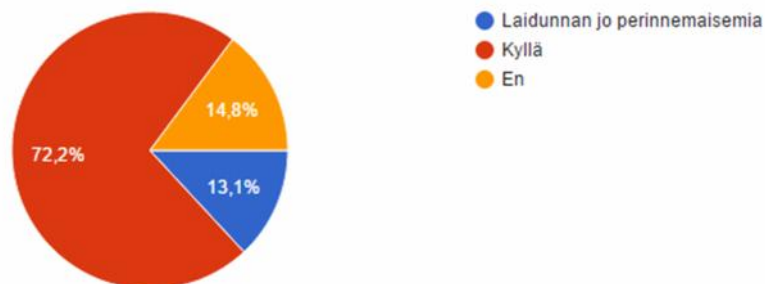
Kuvio 3. Laidunalueiden omistajuus

Niiltä, jotka eivät hyödynnä ko. alueita, kysyttiin perusteluja miksi he eivät ole alueita hyödyntäneet. Suurimmat syyt olivat, että omassa omistuksessa/tallinomistajalla ei ole kyseisiä alueita eikä alueista tai niiden tarjonasta laidunnuskäyttöön ole tietoa. Vastajat kokivat että heillä ei ole ollut mahdollisuutta laiduntaa ko. alueita. Lisäksi muiksi syiksi mainittiin kuljetusongelmat, hevosten aktiivinen käyttö ja kisakausi, jotka rajoittavat laiduntamista sekä se, että hevoset eivät laidunna ollenkaan. Osa vastaajista oli tyytyväinen nykytilanteeseen eikä kokenut tarvitsevansa perinnemaisemia tai suojavyöhykkeitä laidunnukseen ja osa taas ei kokenut alueiden toimivan hevoslaidunnuksessa.

6.3.2 Kiinnostus perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden laidunnukseen

Hevosnomistajilta kysyttiin halukkuutta suojavyöhykkeiden ja perinnemaisemien laidunnukseen.

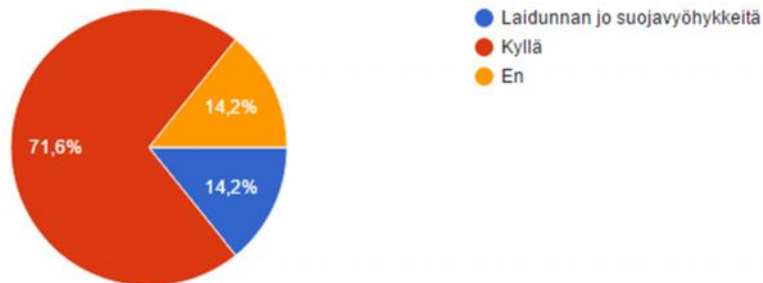
6. Olisitko halukas laiduntamaan perinnemaisemia? (176 vastausta)



Kuvio 4. Halukkuus perinnemaisemien laidunnukseen

Kuvion neljä mukaan vastaajista suurin osa, yli 72 % olisi halukkaita laiduntamaan perinnemaisemia. 13 % vastaajista laiduntaa jo perinnemaisemia ja vajaa 15 % ei ole halukas laiduntamaan perinnemaisemia.

#### 8. Olisitko halukas laiduntamaan suojavyöhykkeitä? (176 vastausta)



Kuvio 5. Halukkuus suojavyöhykkeiden laidunnukseen

Tilanne oli melkein samanlainen suojavyöhykkeiden kohdalla, mikä selviää kuvioista viisi. Suurin osa olisi halukkaita laiduntamaan suojavyöhykkeitä. Perinnemaisemiin verrattessa prosenttien verran enemmän eli 14,2 % vastaajista laiduntaa jo suojavyöhykkeitä. Saman verran eli 14,2 % on myös heitä, jotka eivät ole halukkaita laiduntamaan suojavyöhykkeitä.

Vastaajaryhmä, joka vastasi kyllä perinnemaisemien laidunnuksen halukkuuteen on yhtä suuri kuin se vastaajaryhmä, joka vastasi kyllä suojavyöhykkeiden laidunnuksen halukkuuteen. Sama pätee myös laidunnuksen haluttomuuden vastaajaryhmiin. Voidaan siis päätellä, että ne, jotka ovat halukkaita laiduntamaan perinnemaisemia, ovat luultavasti myös halukkaita laiduntamaan suojavyöhykkeitä. Ne vastaajista, jotka eivät ole halukkaita laiduntamaan perinnemaisemia ovat tuskin halukkaita laiduntamaan suojavyöhykkeitäkään.

Niiltä, jotka eivät olleet halukkaita laiduntamaan ko. alueita, kysyttiin perusteluja kysymyksissä seitsemän ja yhdeksän. Perusteluiksi kerrottiin että alueita ei ole tarjolla/tarpeeksi lähellä, hevoset ovat joko omilla laitumilla/tallin laitumet riittävät, tai että he ovat tyytyväisiä nykytilanteeseen, eivätkä kaipaa näitä alueita laidunnukseen. Osa perusteli sillä, että hevoset ovat aktiivikäytössä, jolloin hevosen tarvitsee olla mahdollisimman lähellä tallia. Muita syitä oli petoriski, ruokinnalliset syyt, hevoset eivät laidunna ollenkaan tai valvonnan puute näillä laidunalueilla.

#### 6.3.3 Kiinnostuksen syyt ja käytännön toteutusta edesauttavat tekijät

Perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden hyödyntämisestä kiinnostuneilta kysyttiin tärkeimpiä syitä heidän kiinnostukselleen.

Kahtena yleisimpänä syynä olivat maisemanhoidolliset asiat ja ympäristöarvot sekä alueen monimuotoisuus. Alueen monimuotoisuus nähtiin vahvuutena niin monipuolisen kasvillisuuden kuin myös vaihtelevien maastonmuotojen myötä. Lisäksi yhtenä melko käytännöllisenä kiinnostuksen syynä oli lisälaidunalan tarve. Laidunalasta on paikoin pulaa ja osa vastaajista pohti, josko perinnemaisemat ja suojavyöhykkeet olisivat viljeltyä laidunta edullisempia laidunalueita.

Hevoslaiduntaminen alueilla kiinnosti jo senkin takia, että hevoset pääsisivät ylipäätään laiduntamaan, ja jos siitä olisi ympäristölle ja maisemanhoidolle hyötyä, niin aina parempi. Hevosenomistajat pitivät alueiden hyödyntämistä hyödyllisenä senkin takia, että ko. alueet saataisiin hyötykäyttöön. He näkivät laidunnustoiminnan molempia osapuolia hyödyttävänä toimintana. Jotkut vastaajista olivat avoimia ajatukselle, kunhan laidun olisi tarpeeksi lähellä ja käytännön järjestelyt toimivia.

Alueiden hyödyntämisestä kiinnostuneita pyydettiin pohtimaan tekijöitä, jotka edesauttaisivat laidunnustoiminnan aloittamista perinnemaisemilla ja suojavyöhykkeillä. Ylivoimaisesti suosituin tekijä oli sijainti. Laitumen tulisi sijaita mahdollisimman lähellä tallia. Tietenkään perinnemaisemia ei voida fyysisesti siirtää mihinkään, mutta vapaista laidunalueista tiedottamista ja alueiden tarjontaa voidaan tehostaa. Tietoisuuden lisääminen ja alueiden tarjonta olikin toiseksi suosituin laidunnustoimintaa edesauttava tekijä.

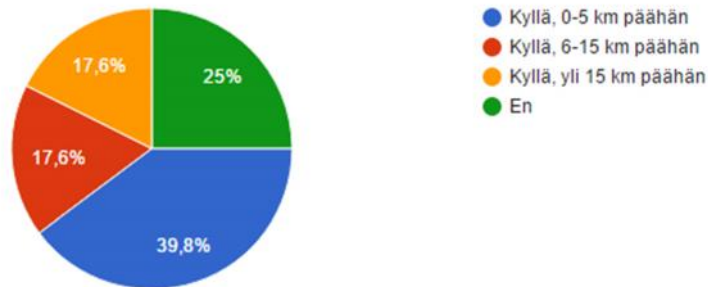
Vastaajat eivät myöskään olleet varmoja saako ko. alueilla laiduntaa ylipäätään. Erityisen toivottua tiedotus aiheesta oli maanomistajien suuntaan – monet hevosenomistajat toivoivat maanomistajien ottavan yhteyttä heihin ja tarjoavan alueita heidän käyttöönsä. Muutamat vastasivat edesauttavaksi tekijäksi naapuriyhteistyön ja naapurin luvan antaa heidän laiduntaa alueita.

Nimenomaan tallinomistajien tietoisuutta asiasta tulisi lisätä, sillä vastaajista monen hevonen asui vuokratallilla, jolloin itse hevosenomistajan mahdollisuudet vaikuttaa asiaan olivat vähäiset. Vapaita laidunalueita olisikin hyvä tarjota juuri tallinomistajille, sillä hevosenomistajia ei ymmärrettävästi houkuta maksaa tuplamaksua sekä tallipaikasta että laidunpaikasta.

Käytännön järjestelyt olivat myös esillä, kuten näppäret kulkuyhteydet jo vesihuollonkin kannalta sekä laitumen valvonta, jolloin hevosenomistaja ei itse joutuisi sitoutumaan käymään paikan päällä päivittäin. Muutamat mainitsivat parhaiten edesauttavaksi tekijäksi sen, että maat olisivat omassa omistuksessa ja toiset olivat tyytyväisiä nykytilanteeseen, sillä he eivät kokeneet heidän hevosensa soveltuvan laidunnuskäyttöön.

12. Olisitko halukas viemään hevosesi laiduntamaan tallin ulkopuoliselle alueelle? ( Hevosella olisi alueella tarjolla juomakelpoista vettä, säänsuoja, päivittäinen valvonta ja lajitoverin seuraa)

(176 vastausta)



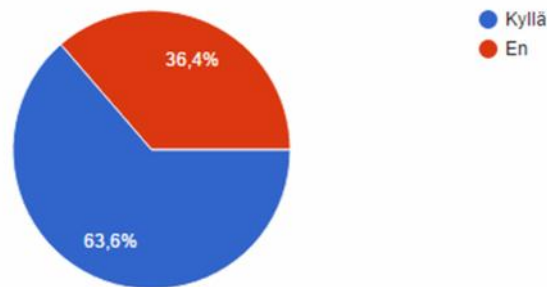
Kuvio 6. Hevosnomistajien halukkuus viedä hevosensa laiduntamaan tallin ulkopuoliselle alueelle

Kyselytutkimuksessa kartoitettiin hevosnomistajien ”kipukynnystä” viedä hevonen laiduntamaan tallin ulkopuoliselle alueelle. Hevosnomistajille esitettiin hypoteettinen tilanne, jossa hevosella olisi laidunalueella vettä, säänsuoja, päivittäinen valvonta ja lajitoverin seuraa. Heiltä kysyttiin kuinka kauas he olisivat valmiita hevosensa viemään tällaiselle alueelle, vai olisivatko ollenkaan. Neljännes vastaajista ei ollut halukkaita viemään hevosiaan laiduntamaan muualle. Noin 40 % vastaajista oli valmiita viemään hevosensa maksimissaan viiden kilometrin päähän. Kauemmas, eli kuudesta viiteentoista ja yli viidentoista kilometrin päähän oli vastaajista valmiita viemään saman verran kumpaankin vaihtoehtoon, eli 17,6 % vastaajista.

Jälleen niiltä, jotka eivät olleet valmiita viemään hevosia laiduntamaan muualle kysyttiin perusteluja. Suurin syy oli hevosten aktiivinen harraste- ja kilpailukäyttö, jolloin hevosen tulisi olla koko ajan lähetyvillä. Osa vastasi kuitenkin, että varsat ja joutilaat he voisivat viedä kauemminkin laiduntamaan ja hevosen voisi sen loman ajaksi viedä laiduntamaan muuallekin, mutta koko kesän pituinen laidunnus ei ollut heille mahdollista. Toiset olivat tyytyväisiä nykytilanteeseen ja omat laitumet olivat heille riittävät. Joidenkin hevoset eivät laiduntaneet ollenkaan, ja joidenkin mielestä alueiden valvonta tai lähinnä sen puute arvelutti, etenkin petoriskin vuoksi.

#### 14. Olisitko halukas maksamaan laidunpalvelusta? (esim. perinnemaiseman käytöstä orilaitumena)

(176 vastausta)



Kuvio 7. Hevosnomistajien maksuhalukkuus laidunpalveluista

Viimeisenä kysymyksenä kyselyssä kartoitettiin maksuhalukkuutta. Kuvioista seistämän selviää että suurin osa, yli 60 % vastaajista oli valmiita maksamaan laidunpalveluista. Harvemmin toki laitumet ilmaisia ovatkaan, ellei laitumen omistajana ole sukulainen tai tuttava. Noin 36 % ei ollut valmiita maksamaan laidunpalveluista. Näin suurta osuutta selittänee ehkä se, että tämän vaihtoehdon valinneista monella on omat, jo riittävät laidunalueet eikä tarvetta ole viedä muualle laiduntamaan, saatiikka maksaa siitä.

#### 6.4 Kyselyn johtopäätökset

Kysely onnistui tarkoituksessaan hyvin, ja hevosnomistajien kiinnostusta aiheeseen saatiin kartoitettua. Kyselyn tulokset ovat erittäin kiinnostavia ja kehityskelpoisia. Erityisen iloinen olen siitä, että kysely ajoittui näin kevääseen ja ennen laidunkauden alkua, mikä ehkä antoi ajatuksen kipinää joillekin hevosnomistajille. Muutama kyselyyn vastanneista mainitsikin, että ei ole tullut edes kysytyä maanomistajilta, joilla alueita voisi olla, että saisiko heidän alueitaan hevoslaidunnuksessa hyödyntää. Ehkä jotkut pelkästään jo tämän kyselynkin myötä alkavat jatkojalostaa ideaa, ja ryhtyvät tuumasta toimeen.

Kysymykset oli pääosin ymmärretty oikein, joten voidaan olettaa, että kysymysten muotoilu oli onnistunut. Niille vastaajille, jotka eivät olleet aiheesta kiinnostuneet eivätkä halukkaita hyödyntämään perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa, perustelukysymyksissä tuli moneneen kertaan saman asian toistoa, sillä oikeastaan samaa asiaa kysyttiin monessa kohtaa. He olivat kuitenkin ratkaisseet asian siten, että kirjoittivat esimerkiksi: katso kohta 5 ja 7. Tämä aiheutti hieman lisätyötä ja tarkkuutta vaadittiin tulosten analysoinnissa, mutta koska Google Forms-ohjelma listasi vastaukset laskentataulukkoon, oli vastaus kuitenkin kohtalaisen helppo poimia sieltä käsiteltäväksi.



Suurin osa vastaajista ei ollut aikaisemmin hyödyntänyt perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa. Hyvin suuri osuus, yli 70 % vastaajista, olisi kuitenkin halukkaita hyödyntämään alueita, mikä on todella positiivinen tulos. Tallin ulkopuoliselle alueelle hevosensa voisi viedä laiduntamaan 75 % vastaajista, joista noin 40 % olisi valmiita viemään hyvin lähelle, maksimissaan viiden kilometrin päähän. Osa kuitenkin oli valmiita viemään hevosensa kauemmaksi laiduntamaan. Tilanne voisi olla myös se, että vaikka laidun olisi tallin ulkopuolisella alueella, voisi se olla lähempänä hevosnomistajan omaa kotia, jolloin matka hevosen luo olisi lyhyempi kuin normaalisti.

Jotta halukkailla olisi mahdollisuus hyödyntää perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa, alueita pitäisi olla tiedossa ja tarjolla lähitöillä. Sekä maanomistajille että tallinomistajille tulisi tiedottaa aiheesta lisää ja tehdä selväksi, että alueilla laiduntaminen on sallittua. Maanomistajille tulisi tehdä kannattavaksi alueiden vuokraus hevosnomistajille tai laidunpaikkojen tarjoaminen heille. Asiasta kiinnostuneita maanomistajia tulisi kehottaa tekemään yhteistyötä lähialueen hevosharrastajien kanssa. Myös tallinomistajien kiinnostus asiaan pitäisi herättää ja kehottaa yhtälailla myös heitä yhteistyöhön maanomistajien kanssa. Tallinomistajat ovat avainasemassa, sillä vastaajista vuokratalleilla hevosiaan pitävät eivät koe että heillä olisi mahdollisuutta vaikuttaa asiaan, sillä tallinomistaja päättää laidunalueet. Jos tallinomistaja vuokraisi maanomistajalta esimerkiksi suojavyöhykelohkon, niin hän voisi saada joko lisäalaa laidunnukseen omille asiakkailleen tai voisi markkinoida ulkopuolisille laidunpalveluita.

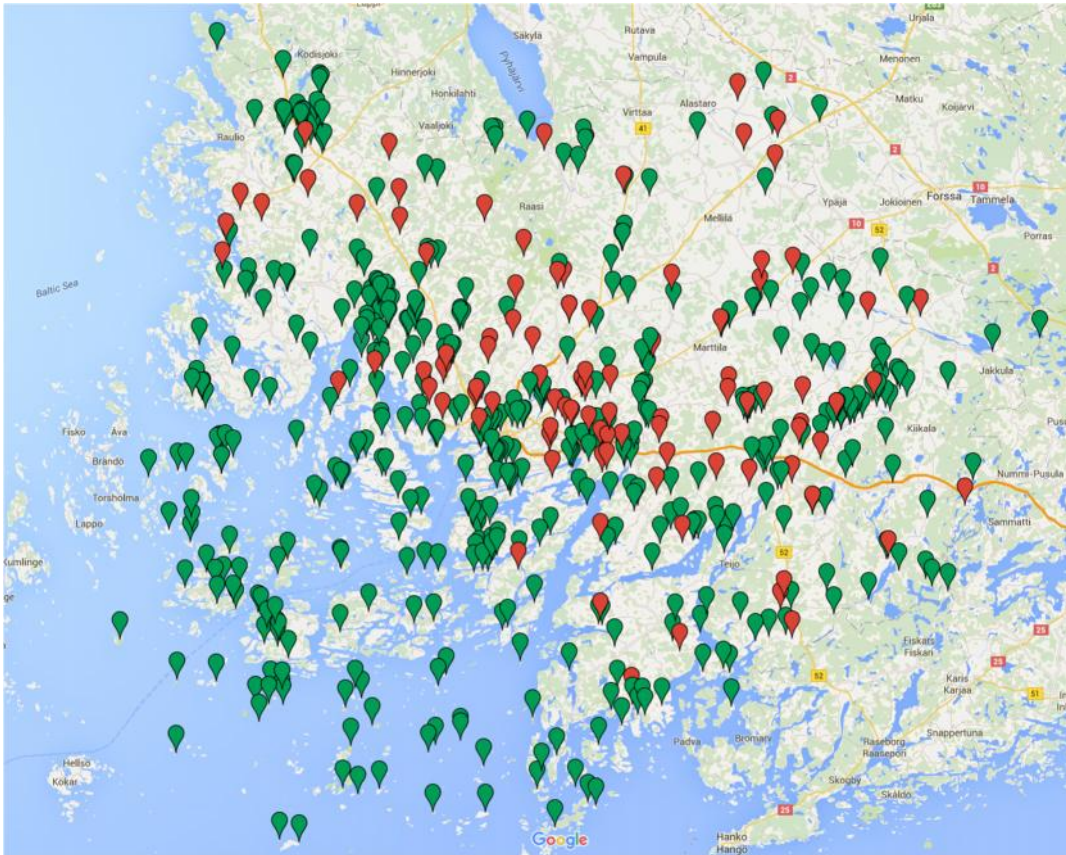
Kaikki hevosnomistajat eivät olleet kiinnostuneet perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden laidunnuksesta. Syitä oli monia – tilan/tallin omat laidunalueet olivat riittävät, hevoset eivät laidunna ollenkaan, petoriski koettiin liian suureksi, hevosten aktiivinen käyttö vaati hevosen olevan tallin välittömässä läheisyydessä ja alueita ei ollut tarpeeksi lähellä. Kaikille hevosillekaan perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden laidunnus ei välttämättä vain yksinkertaisesti sovi.

Muutamit vastaajista kertoivat, että koko kesän pituinen laidunnus ei sovi heille, mutta viikon, parin pituinen lomapätkä voisi olla mahdollinen. Tietenkään tarkoituksena ei ole hevosta viedä kauas kaikesta koko kesäksi ja ”unohtaa” sinne. Perinnemaisema-alueita ja suojavyöhykkeitä on paljon erikokoisia lohkoja, eikä niillä kaikilla edes riitä syötävää usealle hevoselle koko kesäksi, mutta esimerkiksi pari viikkoa alkukesästä ja vaikka viikko myöhemmin loppukesästä voisi olla melko toimiva ratkaisu. Tällöin hevonen saisi lomaa, mutta suurimman osan kesästä se olisi kuitenkin tallilla, jolloin aktiivinen käyttö olisi mahdollista ja laidunnettavan alueen kasvillisuus tulisi korjattua ja hyödynnettyä.

## 7 KARTTA

Osana tätä työtä tein Google Maps -karttapalveluun oman kartan, johon kokosin varsinaissuomalaisia perinnemaisemia ja hevosalleja. Kartan avulla

katsoja hahmottaa perinnemaisemien ja hevostallien sijainnin Varsinais-Suomessa sekä perinnemaisemien ja tallien sijoittumisen toisiinsa nähden.



Kuva 1. Valmis kartta. Perinnemaisemat on merkitty vihreällä värillä ja hevostallit punaisella.(Kukkonen 2016)

## 7.1 Perinnemaisemat kartalla

Kartalla sijaitsevat perinnemaisemat on otettu Leena Lehtomaan kirjasta *Varsinais-Suomen perinnemaisemat*. Kirja on julkaistu vuonna 2000 ja siinä olevat perinnemaisemat on inventoitu 1990-luvulla. Kirjassa perinnemaisemat on listattu niiden sijaintikunnan perusteella ja alueita on kuvailtu lyhyesti. Alueen sijainti on ilmoitettu yhtenäiskoordinaateilla ja myös peruskarttalehden numero sekä maisemamaakunta on mainittu. Monesti kuvaukseen sisältyy pieni karttakuva, johon alue on merkitty. Alueesta on kerrottu seuraavat asiat: pinta-ala, maanomistaja (yksityinen/valtio), arvo-luokitus, arvoon vaikuttavat erityistekijät ja perinnemaisematyyppit. Alueen tietoihin on kirjoitettu lyhyt kuvaus alueesta sekä hoidon tarpeen määrittely.

Perinnemaisemat sijoittuivat usein toisiinsa nähden rypälemäisesti. Tämä selittyy ehkä alueen maantieteellisen muodon mukaan (esimerkiksi jokilaaksot ja -notkot). Saaristo- ja rannikkoalueilla perinnemaisema-alueita on enemmän kuin muualla Varsinais-Suomessa.

7.1.1 Kirjasta kartalle - koordinaatit ja niiden konvertio

Omat haasteensa kartan työstämiseen teki kirjassa käytetyt koordinaatit. Kirjan ollessa jo useita vuosia vanha, oli siinä olevat koordinaatit myös ilmoitettu vanhalla kartastokoordinaattijärjestelmällä (KKJ) ja tarkemmin sanottuna KKJ:n yhtenäiskoordinaatistolla. KKJ oli yleisesti käytössä vuoteen 2012 asti, jolloin Maanmittauslaitos siirtyi ETRS89-koordinaattijärjestelmän käyttöön ja tämän myötä lopetti myös ko. vuoden loppuun mennessä KKJ:n tukemisen (Puupponen 2012,23). Myöskään Google Maps -karttapalvelu ei tue näitä KKJ:n koordinaatteja ja koordinaatit piti muuttaa ETRS89-koordinaattijärjestelmän mukaisiksi maantieteelliseksi koordinaateiksi.

Koordinaatit muunnettiin käyttämällä Maanmittauslaitoksen Kansalaisen Karttapaikka -sivuston muunna -toimintoa. Koordinaattien muuntaminen eli konvertio hoitui kätevästi sivuston avulla, mutta koska alkuperäisissä koordinaateissa ei ollut konvertion kannalta tarpeeksi numeroita, niin niihin lisättiin perään muutama nolla riippuen numerosarjan pituudesta. Kuusinumeroisissa koordinaateissa lisättiin alkuperäisen koordinaattinumeroiden perään yksi nolla, Viisinumeroisissa koordinaateissa lisättiin kaksi nollaa ja osassa, mitkä olivat vain nelinumeroisia, kolme nollaa. Tämän jälkeen painettiin muunna ja uuteen välilehteen avautui sivu, mihin koordinaatit oli muunnettu. Sieltä koordinaatit kopioitiin ja liitettiin googlen karttapalvelun osoitekenttään, jolloin piste saatiin kartalle.

**MAANMITTAUSLAITOS - KARTTAPAikka**

ETRS89 koordinaattijärjestelmän tasokoordinaatit ja maantieteelliset koordinaatit

Koordinaatisto	N / lat	E / lon
ETRS-TM35HN -tasokoordinaatit	6712180.893	225741.802
ETRS-TM34 -tasokoordinaatit	670227.2136	555849.405
ETRS-GRN -tasokoordinaatit	6704465.602	22503636.585
ETRS89 maantiel. koord. (-WGS84)	60.45230194 60° 27' 138"	22.3156559 22° 0' 69.1" 22° 0' 41.64"

Kartastokoordinaattijärjestelmän (KKJ) tasokoordinaatit ja maantieteelliset koordinaatit

Koordinaatisto	N / lat	E / lon
KKJ:n peruskoordinaatisto	6706043.404	1666967.528
KKJ:n yhtenäiskoordinaatisto	6715000.000	3225300.000
KKJ maantieteelliset koordinaatit	60.46320079 60° 27' 132" 60° 27' 7.925"	22.31468977 22° 0' 69.1" 22° 0' 63.603"

Hataparolisissa käytettävissä olevat koordinaatit voi selvittää 112 palvelun (www.112.fi) Karttakoordinaatit-toiminnolla

**Karttalehdet pisteessä**

TM/35-Jahrijako: L3322F  
Yleisohjelmajako: 104306  
Pohjiespelausnumero: 19M2A1

Kuva 2. Koordinaattien muuntamisprosessi (Kukkonen 2016)

Vain harvoissa tapauksissa piste ei sijoittunut oikealle alueelle, mihin sen kirjassa oli esitetty kuuluvan tekstin tai karttakuvan perusteella. Muutamassa, harvassa tapauksessa kirjan koordinaateista oli näppäilyvirhe (esimerkiksi numerot väärässä järjestyksessä tai samat koordinaatit useissa kohteissa). Kuitenkin koordinaatteja oppi lukemaan melko nopeasti ja saman alueen muita koordinaatteja tarkkaillen oli melko helppo päätellä missä järjestyksessä koordinaattinumeroiden piti olla ja mihin piste olisi alun perin kuulunut, ja näin sen sai sijoitettua melko lähelle sen oikeaa paikkaa.

## 7.2 Hevostallit kartalla

Kartalla olevat hevostallit löytyvät kaikki netistä ja ne löytyivät eri hakukoneita käyttäen. Käyttämäni hakukoneet olivat Google-hakukone, Fonecta Finder -yritystietohaku ja Suomen ratsastajainliiton Tallihakuri -palvelu. Hakusanoina käytin seuraavia; tallipaikkoja, hevostalli, ravitalli, ratsastuskoulu, ratsutalli ja oriasema. Nämä sanat yhdistin kunnan tai kaupungin nimien, esimerkiksi "Tallipaikkoja Salo". Näiden hakukoneiden lisäksi hain talleja myös Facebookista ja tarkistin sieltä myös tallien toiminnan ajantasaisuuden. Tietenkin, vaikka muu toiminta tallilta olisikin loppunut mutta hevosia tallilla vielä on, on tallissa potentiaalisia perinnemaisema-alueiden ja suojavyöhykkeiden hoitajia.

Kaikki kartalla olevat tallit sekä niiden osoitetiedot löytyvät netistä, joten tietosuojongelmia ei tästä aiheudu. Vaikka itsekin tiedän Varsinais-Suomen alueella näitä pieniä kotitalleja, tietosuojan vuoksi jätin ne kokonaan laittamatta karttaan.

Talleja kartalta löytyy 100 kpl. Luonnollisesti läheskään kaikkia hevostalleja kartalta ei löydy, mutta tämäkin tilanne riittää osoittamaan että tallien lähistöiltä löytyy perinnemaisemia. Tietysti, jos kartalla olisi kaikki Varsinais-Suomen hevostallit, olisi toisiaan lähellä olevia perinnemaisemia ja talleja luultavasti paljon enemmän.

Hevostallit sijoittuivat Varsinais-Suomeen melko tasaisesti. Saaristossa ymmärrettävästi jo kulkuyhteyksienkin takia talleja on vähemmän, mutta muuten ne sijaitsevat tasaisin välimatkoin toisiinsa nähden, toisin kuin perinnemaisemat.

## 8 KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Opinnäytetyön käytännön osuuksista saadut tulokset ovat hyvinkin kehityskelpoisia. Tuloksia kehittämällä ja hyödyntämällä käytännössä päästään niin sanotusti tuumasta toimeen. Etenkin kyselyn tulokset olivat sen verran lupaavia ja positiivisia, että niiden hyödyntäminen olisi ensiarvoisen tärkeää maisemanhoidon edistämisen kannalta.

### 8.1 Kartan kehittäminen

Karttaa voisi kehittää päivittämällä sitä perinnemaisemien osalta. Erityisen tärkeää olisi saada lisää hevostalleja, jotta todellinen tilanne näkyisi myös kartalla.

#### 8.1.1 Perinnemaisemien inventointi

Kirja on julkaistu vuonna 2000, ja kaikki kirjassa olevat perinnemaisemat on inventoitu yhdeksänkymmentäluvun aikana. Kirjan ollessa jo yli viisi-toista vuotta vanha, kaikki listatut perinnemaisema-alueet eivät välttämättä

ole enää hoidon piirissä, jolloin arvokkaat luontoarvot ovat vaarassa kadota, ja ovat siten vanhentunutta tietoa. Toisaalta taas vanhoja, kauan sitten laidunnettuja alueita on otettu uudestaan hoidettavaksi. Uusien inventointien myötä karttaa voisi päivittää lisäämällä uusia aloja ja poistamalla vanhoja, joita ei enää hoideta ja ylläpidetä.

### 8.1.2 Hevostallien kartoitus

Kuten tämän opinnäytetyöstä aiemmin selviää, Varsinais-Suomessa on reilusti yli kahdeksansataa tallia. Kuitenkin julkisesti niistä löytyi tekemälleni kartalle vain sata, joten kartta ei tallien puolesta kuvaa todellista tilannetta. Ongelmana ovat erityisesti pienet kotitallit, joita ei löydy julkisesti mistään, mutta juuri nämä tallit mahdollisesti tarvitsisivat ja/tai haluaisivat lisää laidunala kaikkia eniten. Kaikkia hevostalleja ei löydy mistään yhdestä lähteestä kootusti, vaan ne löytyvät monia eri lähteitä tutkien ja käyttäen. Hevostallien kartoittaminen palvelisi monia eri toimijoita.

## 8.2 Kyselytutkimuksen tulosten hyödyntäminen

Suurin osa hevosenomistajista oli halukkaita ja kiinnostuneita hyödyntämään perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa. Tämä edellyttäisi kuitenkin sitä, että alueet sijaitsisivat tarpeeksi lähellä ja vapaista alueista tiedotettaisiin. Vapaiden alueiden ja kiinnostuneiden maanomistajien kartoitus sekä maisemanhoidosta informointi aiheesta kiinnostuneille hevosenomistajille ovat seuraavia askelia, jotka maisemanhoidon edistämiseksi tulisi ottaa.

### 8.2.1 Maanomistajien kiinnostuksen kartoitus ja yhteistyö tallien kanssa

Seuraava projekti voisi olla maanomistajien tilanteen kartoitus, eli ovatko he kiinnostuneita asiasta ja onko heillä kyseisiä alueita, joita voisi hevosen- tai tallinomistajille tarjota heti tai alueita, joissa ehkä alkuraivauksen myötä olisi potentiaalia perinnebiotoopiksi.

Yhteistyö hevosen- ja tallinomistajien sekä maanomistajien välillä on erittäin tärkeässä asemassa maisemanhoitoprojekteissa. Maanomistajia olisi hyvä kannustaa tekemään yhteistyötä hevosen- ja tallinomistajien kanssa. Maanomistajat ja tallinomistajat voisivat ottaa yhteyttä toisiinsa ja selvittää voisiko tällainen laidunnusyhteistyö onnistua. Lisäksi maanomistaja voisi hyötyä yhteistyöstä muutenkin ja markkinoida muita tuotteitaan, kuten esimerkiksi heinää ja kauraa hevosten syötäväksi ja olkea kuivikkeeksi.

### 8.2.2 Vapaista alueista tiedottaminen ja tarjonta

Kyselystä ilmeni, että vaikka kiinnostusta perinnemaisemien ja suojavyöhykkeiden hevoslaidunnukseen on, ei alueista ja niiden tarjonnasta tiedetä. Halukkaiden maanomistajien vapaat laidunalueet olisi hyvä listata johonkin kootusti, mistä kuka tahansa pystyisi etsimään niitä. Laidunpankki-palvelu on erittäin kätevä ja käyttökelpoinen, mutta siellä ei ole kovinkaan paljon ilmoituksia. Luultavasti siis palvelusta ei kovinkaan moni varsinkaan hevosnomistajista tiedä. Tällä hetkellä (5.5.2016) laidunpankissa ei ole Varsinais-Suomen alueella ainuttakaan ilmoitusta, jossa hevosia tarjottaisiin maisemanhoitajaksi.

Yksi kätevä tapa voisi olla kartan luominen, esimerkiksi googlen karttapalveluun. Karttaa ylläpitäisi esimerkiksi maisemanhoitoa edistävä hanke. Karttaan voisi laittaa tarjolla olevat vapaat alueet ja kartan ollessa julkinen, jokainen kiinnostunut pääsisi katsomaan löytyykö lähistöltä sopivaa laidunaluetta.

Välttämättä kuitenkin kaikki maanomistajat eivät halua laidunalueitaan kartalle julkisesti kaikkien nähtäväksi ja siten ihmisiä tutustumaan laidunalueisiin omatoimisesti. Toinen vaihtoehto olisi, että karttaa voitaisiin päivittää hankkeen taholta, jonka yhteishenkilöön maanomistajat ottaisivat yhteyttä ja ilmoittaisivat alueitaan palveluun. Karttaa pääsisi tutkailemaan vain hankkeen yhteyshenkilön kutsun kautta, jolloin se olisi avoin vain asiasta kiinnostuneille.

Karttaan voisi myös merkata kiinnostuneet tallit, jolloin myös maanomistajilla olisi matala kynnys tarjota alueitaan, kun lähistöllä oleva hevostalli olisi kartalla ja ilmoittaisi siten olevansa kiinnostunut lähialueella lisälaidunalasta.

### 8.2.3 Laiduntreffit Varsinais-Suomessa

”Laiduntreffit” järjestettäisiin aiheesta kiinnostuneille maanomistajille ja tallinomistajille. Treffit olisivat tapahtuma, jossa maisemanhoitotoimintaa esiteltäisiin ja paikan päällä olisi ammattilainen vastaamassa osallistujia mietityttäviin kysymyksiin. Tällaisia laiduntreffejä on Varsinais-Suomessa muutamia jo järjestettykin eri projektien ja hankkeiden toimesta. Tapahtuma järjestettäisiin tilalla, jossa maisemanhoitolaidunnusta harjoitetaan. Siellä maanomistajat ja eläintenomistajat voisivat kertoa kokemuksiaan ja vinkkejä laidunnustoimintaa ja -yhteistyötä suunnitteleville. Tapahtumia voisi järjestää kesällä ympäri Varsinais-Suomea, jolloin paikan päällä nähdään eläimet työssään ja hoidon vaikutus maisemaan on paikan päällä havaittavissa.

Laiduntreffit voisivat olla tässä tapauksessa erityisesti hevosnomistajille tarkoitettut. Näin hevosnomistajat saisivat informaatiota aiheesta ja laidunnuksesta juuri hevosia koskien ja voisivat kysyä heitä askarruttavia kysymyksiä.

Hevosia on omistajallaan usein vain yksi tai muutama, toisin kuin tuotantoeläimiä, joita on aina kymmeniä tai satoja. Muutaman eläimen takia suurta laidunalueita ei ole järkevää aidata, joten laiduntreffeillä voitaisiin muodostaa kimppalaiduntajien ryhmiä, jotta saataisiin kokoon iso hevoslauma. Näin myös hevosten valvomista voisi vuorotella hevosenomistajien kesken, jos sitä ei maanomistajan puolelta ole mahdollista järjestää. Toki kun laumassa on paljon vieraita hevosia, niiden keskinäisen hierarkian muodostaminen voi aiheuttaa tapaturmia.

### 8.2.4 Kyselytutkimus muissa maakunnissa

Ainakin yhdessä kyselystä tullessa palautteessa toivottiin samankaltaista tutkimusta Uudellemaalle, sillä kyseinen henkilö asui nykyisin hevostensa kanssa siellä, mutta hän oli kovasti kiinnostunut aiheesta. Uskon että kiinnostusta riittää muissakin maakunnissa, ja kun kyselypohja on valmiina eikä vaadi kuin pientä muokkausta ja tarkkuutta kysymysten muotoiluun, kyselyn lähettäminen käy melko näppärästi.

## 9 YHTEENVETO

Hevoslaidunnus on erinomaista maisemanhoitoa ja kätevä tapa kasvillisuuden monimuotoisuuden ylläpitämiseen perinnemaisema-alueilla ja suojavyöhykkeillä.

Kaikki hevoset eivät pääse laiduntamaan ollenkaan ja monilla talleilla on laidunalueista pulaa. Laitumia saattaa olla vain vähän, jolloin riskinä on ylläpidon laidunnus, eikä laidunten uudistamistarvetta pystytä välttämättä täyttämään. Perinnemaisemat ja suojavyöhykkeet voivat olla ratkaisu hevosenomistajien laidunpulaan. Maanomistajia velvoittaa perinnemaisemilla ja suojavyöhykkeillä vaatimus kasvillisuuden korjaamisesta ja maiseman avoimena pitämisestä. Laidunnusyhteistyö olisi kätevä, molempia osapuolia hyödyntävä käytäntö, josta olisi iloa myös muille maisemasta nauttiville.

Suurin osa, yli 70 % kyselyyn vastanneista hevosenomistajista oli kiinnostuneita perinnemaisemista ja suojavyöhykkeistä laidunalueina. Suurimpana ongelmana koettiin, että alueita ei ole tarjolla lähistöllä tai ollenkaan eikä niistä tiedetä. Osana tätä opinnäytetyötä koottiin kartta, jossa näkyvät Varsinais-Suomen perinnemaisemat ja hevostallit. Monessa tapauksessa perinnemaisemat ja tallit sijaitsivat toistensa läheisyydessä, joten perinnemaisemia kyllä tallien läheisyydessä on, mutta ongelmana on alueiden tarjontaa ja tarjonnan kohdistaminen oikealle asiakaskunnalle. Tähän olisikin syytä tulevaisuuden kehitystoimissa paneutua. Vapaat laidunalueet olisi hyvä karttoittaa ja tiedottaa sekä maanomistajia että tallinomistajia laidunnukseen liittyvistä asioista ja käytännön toteutuksesta, esimerkiksi laiduntreffeillä.

Opinnäytetyön käytännön osuuksissa, kyselyssä ja kartan kokoamisessa hyödynnettiin sähköisiä työkaluja. Niiden avulla työskentely kävi kätevästi

ja työtä saattoi tehdä missä vain, sillä työalusta oli verkossa. Sähköisiä työkaluja käyttämällä syntyi myös kehittämisidea laidunalueiden tarjonnan koostamisesta samalla tavalla kartalle kuin opinnäytetyön karttaosuudessa.



## LÄHTEET

Beringer, K. 2015. Kestävä ruoantuotanto tarvitsee märehittijöitä. Järki/Baltic sea action group. Viitattu 25.4.2016

Haaranen, T. Partanen, H. & Tarvainen A. 2009. Luonnon ja Maiseman monimuotoisuus, Perinnebiotoopit. Seinäjoki: Maaseutuvirasto. Viitattu 20.4.2016 [http://www.mavi.fi/fi/maksut-ja-valvonta/Documents/maisema\\_2009\\_maisema.pdf](http://www.mavi.fi/fi/maksut-ja-valvonta/Documents/maisema_2009_maisema.pdf)

Hagelberg, E., Härjämäki, K. & Laakso, M. 2003. Työtä perinnemaisemien parhaaksi. Turku: Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri ry. Viitattu 25.4.2016

Hippolis. n. d. Laiduntamisen hyvät käytännöt. InnoHorse –tallityökalu. InnoEquine –hanke. Viitattu 16.5.2015 [http://www.hippolis.fi/fi\\_innohorse/fi\\_pasturing/fi\\_practices/](http://www.hippolis.fi/fi_innohorse/fi_pasturing/fi_practices/)

Hollmén, M. 2010. Hevostoiminnan ympäristökysymyksiä Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa. TEHO-hankkeen julkaisuja 2/2010. Turku: TEHO-hanke. Viitattu 25.4.2016 <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/94185/Hevostoiminnan%20ymp%C3%A4rist%C3%B6kysymyksi%C3%A4%20Satakunnassa%20ja%20Varsinais-Suomessa.pdf?sequence=2>

Korpilo, B. 1997. Eläimet luonnon- ja maisemanhoitajina. Teoksessa Partanen, H., Holmström, M. & Pykälä, J. (toim.) Helsinki: Euroopan unioni ja maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 25.4.2016

Laidunpankki. n. d. Viitattu 25.4.2016 [http://www.laidunpankki.fi/index.tpl?sivu\\_id=1](http://www.laidunpankki.fi/index.tpl?sivu_id=1)

Lehmusvaara S. 12.4.2016. Opinnäytetyökysely. Janita Kukkonen. [sähköpostiviesti]. Viitattu 12.4.2016.

Lehtomaa, L. 2000. Varsinais-Suomen perinnemaisemat. Turku: Lounais-Suomen ympäristökeskus. Viitattu 21.4.2016

Maa- ja elintarviketalous 79. 2006. Lumolaidun – Maisemalaiduntaminen luonnon monimuotoisuuden lisääjänä - tasapaino monimuotoisuuden ja tuottavuuden välillä. Teoksessa Huuskonen, A. (toim.) Jokioinen: MTT. 13-14. Viitattu 23.4.2016

Maaseutuvirasto. n.d.a. Ei-tuotannollisella investoinnilla alkuun maisemahoidossa. Viitattu 26.4.2016 <http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljeliija/Documents/ei-tuotannolliset.pdf>

Maaseutuvirasto. n.d.b. Hoidettua maalaismaisemaa on ilo katsella. Viitattu 26.4.2016

<http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijä/Documents/maiseman-monimuotoisuus.pdf>

Matka Etelä-Suomen perinnemaisemiin. n.d. Helsinki: Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia. Viitattu 23.4.2016

<http://www.palmenia.helsinki.fi/perinnemaisema/perinnemaisema/index.htm>

MYTVAS-loppuraportti 2000-2006. 2008. Maatalouden ympäristötuen merkitys luonnon monimuotoisuudelle ja maisemalle. Kuussaari, M., Heliölä, J., Tiainen, J. & Helenius, J. (toim.) Helsinki: Suomen ympäristökeskus.

Pakkanen, H. 2015. Pellon käytön vaihtoehtoja. Teoksessa Partanen, H. (toim.). Maaseutuverkosto. Viitattu 26.4.2016 [https://www.maajakotitalousnaiset.fi/sites/default/files/attachment/pellon\\_kayton\\_vaihtoehdot\\_ja\\_su\\_nettil.pdf](https://www.maajakotitalousnaiset.fi/sites/default/files/attachment/pellon_kayton_vaihtoehdot_ja_su_nettil.pdf)

Puupponen, J. 2012. Koordinaattimuunnokset tutuiksi: Kuinka siirryn KKKJ:stä ETRS89-järjestelmään. Positio 1/2012. 23. Viitattu 12.4.2016 [http://demo.paikkatietoikkuna.fi/c/document\\_library/get\\_file?uuid=e10f0d03-075b-464e-987b-9b5fc30d40c8&groupId=108478](http://demo.paikkatietoikkuna.fi/c/document_library/get_file?uuid=e10f0d03-075b-464e-987b-9b5fc30d40c8&groupId=108478)

Pykälä, J. 2001. Perinteinen karjatalous luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä. Helsinki: Suomen ympäristökeskus. Viitattu 25.4.2016

Pykälä, J. 2007. Maintaining plant species richness by cattle grazing: Mesic semi-natural grasslands as focal habitats. Helsingin yliopiston kasvitieteen julkaisuja N:o 36. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Sjöblom, H. 2012. Järki-isku 2: Monimuotoisuus. Järki-Hanke. Viitattu 5.5.2016

Suojavyöhykkeiden hoitokortti. Viitattu 26.4.2016 [http://www.proagriaoulu.fi/files/pdf/hoitokortti\\_suojavyohykkeet.pdf](http://www.proagriaoulu.fi/files/pdf/hoitokortti_suojavyohykkeet.pdf)

Söyrinki, R. 2007. Maisemalaiduntaminen – opas käytännön toteuttamiseen. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 25.4.2016

Valpasvuo-Jaatinen, P. 2007. Suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito. Maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 26.4.2016 [https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/suojavyohykkeen\\_perustaminen\\_ja\\_hoito.pdf](https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/suojavyohykkeen_perustaminen_ja_hoito.pdf)

Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys. Perinnemaisematyyppit. Viitattu 20.4.2016 <http://perinnemaisemat.fi/perinnemaisematyyppit/>

Ympäristöhallinto. 2013a. Perinnebiotoopit: kedot, haat ja niityt. Viitattu 20.4.2016 [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyypit/Luontotyypiryhmat/Perinnebiotoopit/Perinnebiotoopit\\_kedot\\_haat\\_ja\\_niityt\(7584\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyypit/Luontotyypiryhmat/Perinnebiotoopit/Perinnebiotoopit_kedot_haat_ja_niityt(7584))

Ympäristöhallinto. 2013b. Perinnebiotooppien luokittelu. Viitattu 20.4.2016 <http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyypit/Luontotyypiryhmat/Perinnebiotoopit/Luokittelu>

## HEVOSTEN JA TALLIEN MÄÄRÄ VARSINAIS-SUOMESSA

	Maatilat <sup>1)</sup>	Hevoset <sup>2)</sup>	Hevoset <sup>3)</sup>	Ponit <sup>3)</sup>	Hevoset ja ponit yht. <sup>3)</sup>	Tallit <sup>4)</sup>
<b>VARSINAIS-SUOMI</b>						
<b>Turunmaa</b>						
Länsi-Turunmaa	13	79	170	50	220	50
Kemiönsaari	10	64	140	60	200	30
yht.					420	80
<b>Salon seutu</b>						
Salo	59	330	750	170	920	105
Somero	25	87	200	30	230	35
yht.					1150	140
<b>Loimaan seutu</b>						
Aura	3	18	65	15	80	27
Koski TI	8	24	45	10	55	20
Loimaa	35	202	280	20	300	55
Marttila	6	36	85	15	100	15
Oripää	5	11	45	5	50	10
Pöytyä	18	116	170	30	200	40
Tarvasjoki	3	29	40	5	45	12
yht.					830	179
<b>Turun seutu</b>						
Kaarina	13	183	230	90	320	16
Lieto	11	109	250	40	290	35
Masku	6	27	130	30	160	40
Mynämäki	15	91	120	50	170	50
Naantali	8	22	80	30	110	25
Nousiainen	10	52	90	15	105	15
Paimio	15	88	120	30	150	25
Raisio	0	0	60	10	70	10
Rusko	6	92	100	20	120	30
Sauvo	10	42	65	20	85	27
Turku	13	87	670	130	800	60
yht.					2380	333
<b>Vakka-Suomi</b>						
Kustavi	0	0	10	5	15	7
Laitila	8	58	110	40	150	40
Pyhäranta	0	0	25	5	30	7
Taivassalo	9	73	60	10	70	15
Uusikaupunki	24	164	230	50	280	50
Vehmaa	4	26	50	10	60	15
yht.					605	134
<b>VARSINAIS-SUOMI</b>	<b>337</b>	<b>2110</b>	<b>4390</b>	<b>995</b>	<b>5385</b>	<b>866</b>

1) maataloustukia v. 2008 hakeneet tilat, jotka ovat ilmoittaneet tilalla olevan hevosia

2) tukia hakeneiden tilojen ilmoittamat hevoset (kaikki rodut, myös varsat)

3) hevosten ja ponien lukumäärät ovat arvioita, jotka pohjautuvat Suomen Hippoksen omistajarekisterin tietoihin (lokakuu 2009); lukuja on arvioitu/pyöristetty paikkakunnittaiseen ja hevosjalostusliittojen toimihenkilöiden asiantuntemukseen perustuen

4) tallien määrä on arvioitu paikallisen tiedon ja hevosjalostusliittojen toimihenkilöiden asiantuntemukseen perustuen (kaikkia arvioita ei ole tehty samalla tarkkuudella)

## KYSELYLOMAKKEEN KYSYMYKSET

1. Missä kunnassa hevosesi asuu/asuvat?
2. Hyödynnätkö perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa?
3. Kuvaile lyhyesti minkälaista ja kuinka suurta (ha) aluetta olet hyödyntänyt hevoslaidunnuksessa.
4. Ovatko käyttämäsi laidunalueet omassa omistuksessasi?
5. Mikäli et ole hyödyntänyt perinnemaisemia ja/tai suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa, niin mitkä ovat mielestäsi syyt siihen?
6. Olisitko halukas laiduntamaan perinnemaisemia?
7. Mikäli vastasit edelliseen en, niin kirjoita perustelu tähän
8. Olisitko halukas laiduntamaan suojavyöhykkeitä?
9. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen en, niin kirjoita perustelu tähän
10. Mikäli olisit kiinnostunut hyödyntämään perinnemaisemia ja suojavyöhykealueita hevoslaidunnuksessa, niin kerro tärkeimmät syyt kiinnostuksellesi?
11. Mitkä tekijät edesauttaisivat mielestäsi parhaiten sitä, että voisit aloittaa hevoslaidunnuksen perinnemaisema- ja suojavyöhykealueella?
12. Olisitko halukas viemään hevosesi laiduntamaan tallin ulkopuoliselle alueelle? (Hevosella olisi alueella tarjolla juomakelpoista vettä, säänsuoja, päivittäinen valvonta ja lajitoverin seuraa)
13. Jos vastasit edelliseen kysymykseen en, niin kirjoita perustelu tähän
14. Olisitko halukas maksamaan laidunpalvelusta? (esim. perinnemaiseman käyttö orilaitumena)

Jos haluat osallistua arvontaan, niin kirjoita yhteystietosi tähän

KYSELYN SAATEKIRJE

Hei

Olen Janita Kukkonen ja opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa hevostaloutta.

Teen tällä hetkellä opinnäytetyötä aiheesta “Hevoslaidunnuksen laajuus Varsinaissuomalaisilla perinnemaisemilla ja suojavyöhykkeillä” ja tähän liittyen kartoitan teidän, varsinaissuomalaisten hevosenomistajien kiinnostusta hyödyntää perinnemaisemia ja suojavyöhykkeitä hevoslaidunnuksessa. Tein aiheesta kyselyn, johon pääset oheisesta linkistä.

<https://docs.google.com/forms/d/1u0t22Ae756XCwdOpgDAOk16P52fYU-GxKMWIbRBG2FZs/viewform>

Kyselyyn vastaaminen kestää vain muutaman minuutin. Vastanneiden ja yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan pieni tavarapalkinto.

Vastauksesi on tärkeä ja suuri apu opinnäytetyössäni.

Vastaathan kyselyyn 15.4.2016 mennessä.

Kiitos!

Janita Kukkonen  
janita.kukkonen@student.hamk.fi